

Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikoslain terrorismirikoksia koskevaa lukua sekä pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja ja poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä.

Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten säädettäisiin rangaistavaksi. Mainitusta rikoksesta tuomittaisiin sakkoon tai enintään kolmen vuoden vankeusrangaistukseen se, joka tehdäkseen terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen kouluttautuu räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksessa tai käytössä taikka muiden erityisten menetelmien tai tekniikoiden käytössä. Tästä rikoksesta ei erikseen tuomittaisi, jos rikoksenteijä samalla syyllistyy terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn rikokseen tai terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun. Uudessa rangaistussäännöksessä kouluttautuminen sidottaisiin koulutuksen antamiseen, joka on säädetty rangaistavaksi koulutuksen antamis-

ta terrorismirikoksen tekemistä varten koskevassa rangaistussäännöksessä.

Terrorismin rahoittamista koskevaa rangaistussäännöstä täydennettäisiin niin, että terrorismin rahoittamisena rangaistaisiin terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen rahoittamisen ohella luvun muidenkin terrorismirikosten rahoittaminen. Lisäksi säädettäisiin uusi terroristiryhmän rahoittamista koskeva rangaistussäännös, jonka mukaan tuohon rikokseen syyllistyisi se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä. Rangaistusasteikkona olisi sakkoa tai vankeutta enintään kolme vuotta. Yritys olisi rangaistava. Säännös sisältäisi toissijaisuuslausekkeen.

Mainittujen muutosten vuoksi tehtäisiin tarvittavat täydennykset pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja ja poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin säännöksiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten	3
2.2 Terrorismin rahoittamista koskevat rangaistussäännökset	4
2.3 Kansallinen terrorismin torjunnan strategia ja lakialoite LA 15/2011 vp.....	7
2.4 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	8
2.4.1 Terrorismin rahoituksen kriminalisoimista koskevat kansainväliset velvoitteet.....	8
2.4.2 Näkökohtia eräiden maiden maiden sääntelystä.....	10
2.5 Nykytilan arviointi.....	11
2.5.1 Kouluttautumisen säätäminen rangaistavaksi	11
2.5.2 Terrorismin rahoittamista koskevan rangaistussääntelyn muuttaminen	16
2.5.3 Salaiset pakkokeinot ja poliisin salaiset tiedonhankintakeinot	21
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	23
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	24
5 ASIAN VALMISTELU	24
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	26
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	26
1.1 Rikoslaki.....	26
34 a luku Terrorismirikoksista.....	26
1.2 Pakkokeinolaki	33
10 luku Salaiset pakkokeinot.....	33
1.3 Poliisilaki.....	34
5 luku Salaiset tiedonhankintakeinot.....	34
2 VOIMAANTULO	34
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	34
LAKIEHDOTUKSET	38
1. Laki rikoslain 34 a luvun muuttamisesta	38
2. Laki pakkokeinolain 10 luvun muuttamisesta	39
3. Laki poliisilain 5 luvun muuttamisesta	41
LIITE	44
RINNAKKAISTEKSTIT	44
1. Laki rikoslain 34 a luvun muuttamisesta	44
2. Laki pakkokeinolain 10 luvun muuttamisesta	46
3. Laki poliisilain 5 luvun muuttamisesta	50

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Terrorismirikoksia koskevat säännökset perustuvat kansainvälisiin velvoitteisiin. Rikoslakiin otettiin vuonna 2002 Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen (SopS 74/2002, *YK:n yleissopimus*) voimaansaattamisen yhteydessä terrorismin rahoittamista koskeva rangaistussäännös. Sijoituspaikaksi tuli tuolloin rikoslain (39/1889) 34 luvun 9 b §.

Terrorismin torjumisesta tehty neuvoston puitepäättös (EYVL, L 164, 22.6.2002, s. 3—7, *vuoden 2002 puitepäättös*) johti siihen, että vuonna 2003 rikoslakiin (rikoslain muuttamisesta annettu laki 17/2003) lisättiin terrorismirikoksia koskeva 34 a luku. Uuden luvun 5 §:ään otettiin eräiltä osin muutettuna aikaisemmin säädetty rangaistussäännös terrorismin rahoittamisesta.

Terrorismin rahoittamista koskevan 5 §:n lisäksi rikoslain 34 a luvussa oli sen alkupe-
räisessä muodossa rangaistussäännökset terroristisessa tarkoituksessa tehdyistä rikoksista (1 §), terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen valmistelusta (2 §), terroristiryhmän johtamisesta (3 §) ja terroristiryhmän toiminnan edistämisestä (4 §).

Jotta Suomi olisi voinut liittyä vuonna 2005 tehtyyn, Euroopan neuvostossa valmistettuun eurooppalaiseen yleissopimukseen terrorismin ehkäisemisestä (SopS 49/2008, *EN:n yleissopimus*), rikoslain 34 a lukua muutettiin 1 päivänä toukokuuta 2008 voimaan tulleella rikoslain 34 a luvun muuttamisesta annetulla lailla 1370/2007 ensinnäkin siten, että rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohtaan lisättiin terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten joukkoon rikoslain 17 luvun 1 §:ssä rangaistavaksi säädetty julkinen kehottaminen rikokseen. Lisäksi rikoslain 34 a lukuun lisättiin uudet koulutuksen antamista terrorismirikoksen tekemistä varten (4 a §) ja värväystä terrorismirikoksen tekemiseen (4 b §) koskevat rangaistussäännökset. Aikaisemmin kouluttamista ja värväämistä koskevia tekemuotoja oli terroristi-

ryhmän toiminnan edistämistä koskevassa rikoslain 34 a luvun 4 §:ssä.

Vuonna 2008 tehtyjen muutosten yhteydessä terroristiryhmän toiminnan edistämisen kriminalisointia (rikoslain 34 a luvun 4 §) laajennettiin niin, että rangaistavuus ei enää edellytä terrorismirikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemistä. Tämä koskee myös kouluttamis- ja värväämispykälää. Lisäksi näiden pykälien kautta rangaistavuus on saatu koskemaan myös yksittäisten terroristien kouluttamista ja värväämistä.

Joulukuun 9 päivänä 2008 tuli voimaan neuvoston puitepäättös terrorismin torjumisesta tehdyn puitepäättöksen muuttamisesta (EUVL, L 330, 28.11.2008, s. 21—23, *vuoden 2008 puitepäättös*). Eräs uuden puitepäättöksen tarkoituksista oli yhdenmukaistaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainsäädäntö kriminalisointivelvoitteiden osalta Euroopan neuvoston yleissopimuksen kanssa. Joitakin sanonnallisia eroja lukuun ottamatta puitepäättöksen kriminalisointivelvoitteet pitkälti vastaavat yleissopimuksen kriminalisointivelvoitteita. Yrityksen kriminalisoimisen osalta yleissopimus kuitenkin menee uutta puitepäättöstä pidemmälle velvoittaessaan kriminalisoimaan myös koulutus- ja värväysrikosten yrityksen (yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappale).

Kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten ei ole Suomessa säädetty rangaistavaksi. Tällaista kriminalisointia koskevaa kansainvälistä velvoitetta ei ole.

2 Nykytila**2.1 Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten**

EN:n yleissopimukseen perustuen rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä säädetään rangaistavaksi koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Koulutuksen antamisrikokseen syyllistyy se, joka edistääkseen 1 tai 2 §:ssä tarkoitettua toimintaa (terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos tai terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu) taikka tietoisena siitä, että hänen toimintansa

edistää sitä, toimeenpanee, yrittää toimeenpanna tai antaa koulutusta räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksessa tai käytössä tai muulla vastaavalla tavalla toimeenpanee, yrittää toimeenpanna tai antaa koulutusta, jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta. Kyseisestä rikoksesta on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Koska kouluttautumisen kriminalisoimista koskevaa kansainvälistä velvoitetta ei ole, kouluttautumisen suhdetta muihin rikoslain 34 a luvussa rangaistavaksi säädettyihin rikoksiin ei ole käsitelty lainvalmisteluasiakirjoissa.

Kymmenet terroristijärjestöt antavat koulutuskeskuksissaan ja -leireillään koulutusta terrori-iskujen tekemiseen. Koulutusta antavat muun muassa useat YK:n päätöslauselmien 1267(1999) ja 1989(2011) nojalla pakotellut ja EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikkansa puitteissa talouspakotteiden kohteeksi asettamat uskonnolliset ja separatistis-nationalistiset terroristijärjestöt ja -ryhmät. Maantieteellisesti koulutusleirejä sijaitsee laajalla alueella, ja niiden sijainnit painottuvat usein sen mukaan, missä kulloinkin vallitsee aseellinen konflikti.

Terrorismikoulutuksen sisältö vaihtelee jossain määrin alueellisesti ja koulutusta antavan tahon mukaan. Useimmin koulutuksen pohjan kuitenkin muodostaa vahva ideologinen kultivointi, johon kuuluu koulutettavien viholliskuvan vahvistaminen päivittäisen propagandaopetuksen avulla. Käytännön koulutus pitää lähes poikkeuksetta sisällään aseenkäsittely- ja ampumakoulutusta käsiaseiden, rynnäkkökiväärien, konekiväärien, sinkojen ja raketinheitinten käytössä. Monet koulutettavat saavat opetusta omatekoisten räjähteiden rakentamisessa. Lisäksi koulutusleireillä annetaan yleensä vastatiedusteluopetusta sekä taktista ja operatiivista suunnittelukoulutusta sopivien iskukohteiden valitsemiseen.

Omatekoisten räjähteiden valmistamisessa annetussa koulutuksessa ja suunnittelukoulutuksessa hankittuja taitoja on laajasti hyödynnetty Euroopassa viime vuosina toteute-

tuissa terroriteoissa ja niiden yrityksissä. Vakavimmissa tapauksissa koulutusleireillä on pyritty kehittämään kemiallisia ja biologisia aseita sekä kouluttauduttu niiden käyttöön. Koulutusleirien maantieteellinen painottuminen kriisialueille merkitsee sitä, että leirejä ylläpitävät tahot käyttävät yleisesti koulutettavinaan alueellisissa taisteluissa. Taistelukokemuksen arvioidaan antavan paremmat valmiudet terroritekojen toteuttamiseen myös konfliktialueen ulkopuolella.

Euroopan komission alainen terrorismintorjunnan työryhmä ICCT arvioi heinäkuussa 2012 julkaisemassaan raportissa, että noin 70 prosentissa vuoden 2004 jälkeen Euroopassa paljastuneista uskonnollisesti motivoituista iskuhankkeista tekijät olivat saaneet terroristikoulutusta konfliktialueilla sijaitsevilla leireillä.

Leireillä esiintyy myös sellaista koulutettavien keskinäistä verkostoitumista, joka osataan luo edellytyksiä iskujen myöhempään toteuttamiseen. Koulutusta voidaan antaa ja ottaa myös teknisten välineiden kuten internetin välityksellä.

Suomessa ei toistaiseksi ole yritetty toteuttaa terroristi-iskuja. Myös Suomesta voidaan kuitenkin hakeutua terroristiseen koulutukseen. Kouluttautuneet saattavat hankkimansa koulutuksen ja taistelukokemuksen ansiosta saavuttaa korkean statuksen viiteryhmässään. He saattavat käyttää vaikutusvaltaansa uusien koulutusleireille lähtijöiden rekrytoimiseksi ja radikalisoimiseksi. Vahvoja viitteitä on siitä, että Suomessa toimii henkilöitä ja pienryhmiä, jotka pyrkivät radikalisoimaan ja rekrytoimaan yhteisöihinsä kuuluvia henkilöitä sekä tukemaan heidän matkustamistaan konfliktialueille terroristiseen koulutukseen.

2.2 Terrorismin rahoittamista koskevat rangaistussäännökset

Terrorismin rahoittamisen kriminalisointi otettiin hallituksen esityksen 43/2002 vp pohjalta ensin rikoslain 34 luvun uuteen 9 b §:ään vuonna 2002 Suomen liittyessä YK:n yleissopimukseen. Koska yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat Suomessa lakina voimassa, rikoslain rahoituspykälää tulkittaessa on otettava huomioon yleissopimuksen määräykset (LaVM

24/2002 vp, s. 7/II). Kriminalisointivelvoitteen kannalta merkityksellisiä yleissopimuksen artikloja käsitellään lähemmin jaksossa 2.4.1.

Sen lisäksi, että rikoslain 34 luvun 9 b §:n säätämällä täytettiin YK:n yleissopimuksen 2 ja 4 artiklasta johtuva kriminalisointivelvoite, samalla toteutettiin turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta 1373 (2001) aiheutuva velvoite säätää terrorismin rahoittaminen rangaistavaksi (HE 43/2002 vp, s. 3/I). Hallituksen esityksessä viitattiin (HE 43/2002 vp, s. 11/II) terrorismin rahoittamisen rangaistavaksi säätämisen taustan osalta myös OECD:n yhteydessä toimivan kansainvälisen toimintaryhmän (FATF eli Financial Action Task Force) tuolloisiin terrorismin rahoituksen vastaisiin erityissuosituksiin I ja II, jotka edellyttivät YK:n yleissopimuksen ratifioimista ja täysimittaista täytäntöönpanoa, YK:n turvallisuusneuvoston terrorismin vastaisen päätöslauselmien, erityisesti päätöslauselman 1373 (2001) täytäntöönpanoa sekä terrorismin, terrorististen tekojen ja terroristijärjestöjen rahoittamisen kriminalisoimista. FATF on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisia toimintastandardeja kehittävä hallitusten välinen toimintaryhmä. Suositukset eivät ole jäsenvaltioita kansainvälisoikeudellisesti sitovia, mutta jäsenvaltiot ovat poliittisesti sitoutuneet panemaan ne täytäntöön kansallisesti. Suomi on ollut FATF:n jäsen vuodesta 1991.

Kun vuonna 2003 rikoslakiin lisättiin vuoden 2002 puitepäätöksen vuoksi terrorismirikoksia koskeva 34 a luku, siinä yhteydessä luvun 5 §:ksi otettua terrorismin rahoittamispykälää muutettiin niin, että sen soveltamisalaan kuuluvat rikokset paremmin vastaavat YK:n yleissopimuksen edellyttämää kriminalisointia. Lisäksi tuolloin rahoittamispykälään otettiin toissijaisuuslauseke (4 momentti), jonka mukaan rahoittamisesta ei erikseen rangaista tietyissä tilanteissa (esimerkiksi jos tekijä jo osallisena osallistuu 1 §:n mukaiseen terroristisessa tarkoituksessa tehtävään rikokseen). Vuonna 2005 rikoslain 34 a luvun 5 §:ään tehtiin vähäinen teknisluonteinen ihmiskaupparikosten rangaistavaksi säätämiseen liittynyt muutos (rikoslain muuttamisesta annettu laki 1161/2005).

Rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä terrorismin rahoittaminen säädetään rangaistavaksi seuraavasti:

5 § Terrorismin rahoittaminen

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan

1) panttivangin ottamista tai kaappausta,
2) sellaista tuhotyötä, törkeää tuhotyötä tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelua, jota on pidettävä terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (SopS 60/2002) tarkoitettuna rikoksena,

3) sellaista tuhotyötä, liikennetuhotyötä, törkeää tuhotyötä tai yleisvaarallisen rikoksen valmistelua, jota on pidettävä siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 56/1973), kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallantekojen ehkäisemistä koskevassa lisäpöytäkirjassa (SopS 43/1998), merenkulun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa yleissopimuksessa (SopS 11/1999) tai mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevassa pöytäkirjassa (SopS 44/2000) tarkoitettuna rikoksena,

4) sellaista ydinräjähdერიkosta, terveyden vaarantamista, törkeää terveyden vaarantamista, ydinenergian käyttörikosta tai muuta ydinaineeseen kohdistuvaa tai ydinainetta välineenä käyttäen tehtyä rangaistavaksi säädettyä tekoa, jota on pidettävä ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 72/1989) tarkoitettuna rikoksena, tai

5) murhaa, tappoa, surmaa, törkeää pahoinpitelyä, vapaudenriistoa, törkeää vapaudenriistoa, törkeää ihmiskauppaa, panttivangin ottamista tai törkeää julkisrauhan rikkomista tai niillä uhkaamista, kun teko kohdistuu henkilöön, jota tarkoitetaan kansainvälistä suojelua nauttivia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista

koskevassa yleissopimuksessa (SopS 63/1978),

on tuomittava terrorismin rahoittamisesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

Terrorismin rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 1 §:ssä tarkoitettuja rikoksia.

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 1 momentin 1–5 kohdassa tarkoitettuna rikoksena tai sellaisen yrityksenä tai osallisuutena sellaiseen rikokseen taikka 1 tai 2 §:n mukaan tai siitä säädetään muualla laissa ankarampi rangaistus.

Terrorismin rahoittamista koskevan pykälän soveltamisalaa käsitellään lähemmin sen perusteluissa (HE 43/2002 vp ja 188/2002 vp). YK:n yleissopimuksen 2 artiklan 3 kappaletta käsiteltäessä todetaan (HE 43/2002 vp, s. 15/I), että koska rangaistava rahoitusteko on määritelty rikollisen tarkoituksen tai tietoisuuden avulla, suoraa yhteyttä tiettyyn terroristiseen rikokseen ei edellytetä. Rangaistavaa ei HE:ssä 43/2002 vp s. 28/II todetu tavoin olisi esimerkiksi varojen luovuttaminen humanitäärisen keräykseen, jolla rahoitetaan kehitystä alueella, jolla oletetaan terroristiryhmän epäillään toimivan. Rahoittamisrikos ei edellytä, että varat on tosiasiasa käytetty terrorismirikoksen tekemiseen, mikä korostaa terrorismin rahoittamisen luonnetta valmistelun tyyppisenä, moitittavuudeltaan itsenäisenä tekona. Tältä osin ehdotus esityksessä todetu tavoin vastasi yleissopimuksen 2 artiklan 3 kappaletta.

Hallituksen esityksen 43/2002 vp s. 28—29 perustelujen mukaan varojen asettamiseen terrorismirikoksia tekevien saataville voidaan rikoslain 34 a luvun 5 §:n lisäksi soveltaa säännöstelyrikosta koskevaa 46 luvun 1 §:ää viimeksi mainitun soveltamisedellytysten täytyessä. Mainitun pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan säännöstelyrikokseen syyllistyy se, joka rikkoo tai yrittää rikkoa eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetussa laissa (659/1967; ns. pakotelaki) säädettyä tai ky-

seisen säädöksen nojalla annettua säännöstelymääräystä. Sovellettaviksi voivat tulla myös säännöstelyrikoksen törkeää tai lievää tekemuotoa koskevat säännökset (rikoslain 46 luvun 2 ja 3 §). Kohtaa sovelletaan sen edellytysten täytyessä, vaikka rikoslain 34 a luvun 5 §:n soveltamisedellytykset eivät täytyisikään.

Hallituksen esityksen 61/2012 vp pohjalta on säädetty laki varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi (325/2013, jäljempänä jäädyttämislaki), joka on tullut voimaan kesäkuun 1 päivänä 2013. Koska pakotelain 4 §, jossa viitataan rikoslain 46 luvun 1—3 §:ään, ei koske Euroopan unionin neuvoston yhteisiä kantoja tai YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmia, kattavan ja johdonmukaisen rangaistussääntelyn aikaansaamiseksi rikoslain 46 luvun 1 §:ään lisättiin uusi 2 momentti, jonka mukaan säännöstelyrikoksesta tuomitaan myös se, joka rikkoo varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain 6 §:ssä säädettyä kieltoa siirtää tai muuntaa varoja taikka 7 §:ssä säädettyä kieltoa luovuttaa varoja. Jäädyttämislain 7 §:n 1 momentin mukaan kukaan ei saa suoraan tai välillisesti luovuttaa varoja luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jonka varat on jäädytetty tämän lain nojalla, jollei luovuttaminen ole viranomaisen, luotolaitoksen tai rahoituslaitoksen myötävaikutuksella järjestetty siten, että luovutettavat varat jäädytetään. Lain 4 §:n 1 momentin mukaan päätöksen varojen jäädyttämisestä tekee Keskusrikospoliisi.

Jäädyttämislain 3 §:n 1 momentissa säädetään niistä tahoista, joiden varat on jäädytettävä ja joille varojen luovuttamista lain 7 §:n 1 momentin luovuttamiskielto koskee. Jäädytettävä on varat, jotka kuuluvat:

1) erityistoimenpiteiden toteuttamisesta terrorismin torjumiseksi hyväksytyin neuvoston yhteisen kannan (2001/931/YÜTP) 1 artiklassa tarkoitettulle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jota tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2580/2001 ei koske;

2) luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jota on syytä epäillä, jolle vaaditaan rangaistusta tai joka on tuomittu rikoslain

(39/1889) 34 a luvussa rangaistavaksi säädetystä teosta;

3) luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jonka varojen jäädyttämisestä toisen valtion toimivaltainen viranomainen on tehnyt yksilöidyn ja perustellun pyynnön, jos kyseisen valtion viranomaiset ovat uskottavan todistusaineiston perusteella aloittaneet kyseiseen luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön kohdistuvan esitutkinnan tai vaatineet rangaistusta teosta, joka Suomessa tehtynä ilmeisesti täyttäisi rikoslain 34 a luvussa säädetyn rikoksen tunnusmerkistön, taikka jos mainitun valtion tuomioistuin on tuominnut kyseisen henkilön edellä tarkoitetusta teosta;

4) oikeushenkilölle, josta vähintään 50 prosenttia omistaa 1—3 kohdassa tarkoitettu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö yksin tai yhdessä muiden tällaisten luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden kanssa;

5) oikeushenkilölle, jossa kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettua määräysvaltaa käyttää 1—3 kohdassa tarkoitettu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö yksin tai yhdessä muiden tällaisten luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden kanssa; taikka

6) henkilöyhtiölle, jonka velvoitteista niiden täyteen määrään niin kuin omasta velastaan vastaa 1—3 kohdassa tarkoitettu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

Kuten lain 3 §:n 1 momentistakin ilmenee, lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät niiden luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden varat, joita koskee asetus (EY) N:o 2580/2001. Niin sanottujen Euroopan unionin ulkopuolisten terroristien varojen jäädyttäminen ja kielto luovuttaa niille varoja perustuu siis jatkossakin mainittuun suoraan sovellettavaan asetukseen ja siihen liittyviin kansallisiin kriminalisointeihin, jotka edellä todetun mukaisesti ovat rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä ja 46 luvun 1—3 §:ssä. Sekä asetus että momentin 1 kohdassa mainittu yhteinen kanta koskevat Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1373(2001) täytäntöönpanoa Euroopan unionissa. Asetuksen ja yhteisen kannan 2001/931/YUTP perusteella pidetään luetteloa henkilöistä, yhteisöistä ja ryhmistä, joihin

terrorismin vastaisia rajoittavia toimia kohdistetaan.

2.3 Kansallinen terrorismin torjunnan strategia ja lakialoite LA 15/2011 vp

Kesäkuussa 2010 valmistuneessa Kansallisessa terrorismin torjunnan strategiassa (sisäasiainministeriön julkaisuja 21/2010) todetaan eräänä toimenpiteenä, että selvitetään ja valmistellaan mahdolliset terrorismirikosten rahoittamista ja terroristiseen toimintaan kouluttautumista koskevat lainsäädännön muutostarpeet. Kriminalisointeja koskevan selvittämisen- ja valmistelutarpeen perusteluissa strategiassa todetaan seuraavaa:

”Poliisiviranomaisen näkemyksen mukaan terrorismin rahoittamista koskevan rikoslain 34 a luvun pykälän nykyinen sanamuoto on johtanut terrorismin rahoitusta koskevien esitutkintojen käynnistämisvaiheessa vaikeisiin näyttöongelmiin. Voimassa olevan lainsäädännön nojalla terroristiryhmän johtamisen, kouluttamisen ja terroristiryhmään värväämisen rahoittaminen ei ole rangaistavaa. Myöskään terroristikoulutukseen osallistumista ei ole kriminalisoitu rikoslaissa. Useissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa terroristiseen toimintaan kouluttautuminen on säädetty rangaistavaksi.”

Lokakuussa 2011 on tehty lakialoite LA 15/2011 vp (Pirkko Ruohonen-Lerner/ps ym.) terrorismirikokseen kouluttautumisen säätämisestä rangaistavaksi. Aloitteen on allekirjoittanut 37 kansanedustajaa. Lakialoitteessa ehdotetaan, että koulutuksen antamista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevaan rikoslain 34 a luvun 4 a §:ään lisätään uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin rangaistavaksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Uudessa momentissa teko kriminalisoitaisiin pääosin viittamaalla koulutuksen antamista koskevaan 1 momenttiin:

Joka osallistuu koulutettavana 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen tietoisena sen luonteesta tai tarkoituksesta, on tuomittava kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Lakialoitteen perustelujen mukaan rikoslain 34 a luvun säännöksissä on vakava aukko, kun luvussa ei säädetä mitään rangaistus-

ta sille, joka terroristitoimintaa oppiakseen osallistuu koulutettavana oppilaana tällaiseen rikolliseen koulutukseen. Lakialoitteessa ehdotetaan myös, että rikoslain 34 a luvun 4 a §:n 1 momentin mukaisen rikoksen nimike muutetaan kouluttamiseksi terrorismirikoksen tekemistä varten ja että pykälän otsikko muutetaan kuulumaan kouluttaminen ja kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten.

2.4 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

2.4.1 Terrorismin rahoituksen kriminalisoimista koskevat kansainväliset velvoitteet

YK:n yleissopimus oli ensimmäinen terrorismin vastainen sopimus, johon otettiin nimenomaiset määräykset terrorismin rahoittamisesta, joskin aiempien sopimusten osallisuutta koskevat määräykset saattavat tulla sovellettaviksi myös rahoitukseen. Kyseinen yleissopimus on kahdestoista YK:n toimesta laadittu terrorismin vastainen yleissopimus. Sopimuksen pääsisältönä voidaan pitää velvollisuutta kriminalisoida terrorismin rahoittaminen.

Terrorismin rahoittamisena kriminalisoitavaa toimintaa koskee YK:n yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappale, jossa todetaan seuraava:

1. Tässä yleissopimuksessa tarkoitettuun rikokseen syyllistyy henkilö, joka suoraan tai välillisesti, ja laittomasti ja tahallisesti antaa tai kerää varoja millä tahansa keinoin, ja tarkoittaa ne käytettäväksi tai on tietoinen siitä, että ne käytetään kokonaan tai osittain:

a) sellaista muuta tekoa varten, joka on jonkin tämän yleissopimuksen liitteessä mainitun sopimuksen soveltamisalaan kuuluva ja sellaisessa sopimuksessa määritelty rikos; tai

b) sellaista muuta tekoa varten, jonka tarkoituksena on aiheuttaa kuolema tai vakava ruumiillinen vamma siviilihenkilölle tai muulle henkilölle, joka ei aktiivisesti osallistu aseelliseen selkkaukseen liittyviin viholisuuksiin, kun tämä teko on luonteeltaan tai asiayhteydeltään sellainen, että sen päämääränä on aiheuttaa pelkoa väestön keskuudessa tai pakottaa hallitus tai kansainvälinen jär-

jestö tekemään tietty toimenpide tai pidättäytymään tietystä toimenpiteestä.

YK:n yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleen a kohdassa viitataan siis yleissopimuksen liitteessä mainittuihin sopimuksiin, joita ovat seuraavat:

1. Ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemisestä tehty yleissopimus (SopS 62/1971).

2. Siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva yleissopimus (SopS 56/1973).

3. Kansainvälistä suojelua nauttivia henkilöitä vastaan, mukaan lukien diplomaattiset edustajat, kohdistuvien rikosten ehkäisemistä ja rankaisemista koskeva yleissopimus (SopS 63/1978).

4. Kansainvälinen yleissopimus panttivankien ottamista vastaan (SopS 38/1983).

5. Ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehty yleissopimus (SopS 72/1989).

6. Kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallantekojen ehkäisemistä koskeva lisäpöytäkirja (SopS 43/1998).

7. Merenkulun turvallisuuden kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva yleissopimus (SopS 11/1999).

8. Mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskeva pöytäkirja (SopS 44/2000).

9. Terrorististen pommi-iskujen torjumista koskeva kansainvälinen yleissopimus (SopS 60/2002).

YK:n yleissopimuksen 2 artiklan 3 kappaleen mukaan teon katsominen 1 kappaleessa tarkoitetuksi rikokseksi ei edellytä, että varat on tosiasiasa käytetty 1 kappaleen a tai b kohdassa tarkoitettujen rikosten tekemiseen. Artiklan 4 kappaleen mukaan rikokseen syyllistyy myös henkilö, joka yrittää tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua rikosta. Artiklan 5 kappaleen mukaan rikokseen syyllistyy myös henkilö, joka: a) on tekijäkumppanina tämän artiklan 1 tai 4 kappaleessa tarkoitettussa rikoksessa; b) järjestää tai käskee muita tekemään tämän artiklan 1 tai 4 kappaleessa tarkoitettujen rikosten; c) myötävaikuttaa yhteisen päämäärän puolesta toimivan ryhmän tekemään yhteen tai useampaan tämän artik-

lan 1 tai 4 kappaleessa tarkoitettuun rikokseen. Tällaisen myötävaikuttamisen tulee olla tahallista ja: i) sen tarkoituksena tulee olla rikkollisen toiminnan tai ryhmän rikkollisen päämäärän edistäminen, kun tällaiseen toimintaan tai päämäärään liittyy tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetun rikoksen tekeminen; tai ii) sen tulee tapahtua tietoisena ryhmän aikomuksesta tehdä tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu rikos.

YK:n yleissopimuksen 4 artiklan a kohta velvoittaa kunkin sopimusvaltion ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin säätääkseen tämän yleissopimuksen 2 artiklassa tarkoitetut rikokset rangaistaviksi teoiksi valtiosisäisen lainsäädäntönsä nojalla.

Suomi on allekirjoittanut rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista sekä terrorismin rahoittamista koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen (CETS 198) 16 päivänä joulukuuta 2005. Terrorismin rahoituksen määritelmän osalta yleissopimuksen 1 artiklan h kohdassa viitataan YK:n yleissopimuksen 2 artiklassa mainittuihin tekoihin. Vuoden 2005 yleissopimus ei sisällä terrorismin rahoittamisen kriminalisointivelvoitetta.

YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi syyskuussa 2001 päätöslauselman 1373 terrorismin ja sen rahoituksen vastaisista toimista. Päätöslauselma asettaa valtioille velvoitteen ryhtyä toimiin terrorismin rahoituksen säätämiseksi rangaistavaksi teoksi. Päätöslauselman 1 ponsikappaleen b kohdan mukaan kaikkien valtioiden tulee kriminalisoida kansalaistensa suorittama tai alueellaan tapahtuva tahallinen millä tahansa tavalla suoraan tai epäsuorasti tapahtuva varojen antaminen tai kerääminen tarkoituksin tai tietoisena siitä, että ne tullaan käyttämään terroristisiin tekoihin. Päätöslauselman 2 ponsikappaleen e kohdan mukaan valtioiden tulee varmistaa, että terrorististen tekojen rahoitukseen, suunnitteluun, valmisteluun, tekemiseen tai tukemiseen osallistuneet saatetaan oikeuden eteen.

Lisäksi päätöslauselman 1373 (2001) 1 ponsikappaleen d kohta velvoittaa kieltämään (englanniksi ”prohibit”) varojen saattamisen sellaisten henkilöiden saataville, jotka tekevät tai yrittävät tehdä terroristisia te-

koja taikka edistävät niiden tekemistä tai osallistuvat niiden tekemiseen. Sama koskee varojen luovuttamista tällaisten henkilöiden omistamille tai hallitseville oikeushenkilöille. Kohdan edellyttämä terrorismivarojen jäädyttämismekanismi on toteutettu hallituksen esityksen 61/2012 vp pohjalta säädetyllä lainsäädännöllä. Jäädyttämislain 7 §:ssä on aikaisemmin todetun mukaisesti kiello luovuttaa varoja luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jonka varat on jäädytetty. Päätöslauselman kohta ei sanamuotonsa mukaan aseta kriminalisointivelvoitetta. Kieltoa kuitenkin tukee se, että kiellon vastainen menettely voi tulla arvioitavaksi jonakin rikoslain 46 luvun 1—3 §:ssä rangaistavaksi säädettyinä tekona sekä, sen tunnusmerkistön täytyessä, rikoslain 34 a luvun 5 §:n mukaisena terrorismin rahoittamisena.

Vuoden 2002 puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että teon ollessa tahallinen rangaistaan terroristiryhmän toimintaan osallistuminen mukaan lukien sen toiminnan rahoittaminen jollakin tavalla tietoisena siitä, että osallistuminen edistää terroristiryhmän rikkollista toimintaa. Puitepäätöksissä ei ole muita mainintoja terrorismin rahoittamisesta.

Vuonna 2001 FATF hyväksyi kahdeksan erityistä terrorismin rahoituksen vastaista suositusta (”FATF Special Recommendations on Terrorist Financing”), jotka tuli saattaa voimaan seuraavan vuoden kesäkuuhun mennessä. Kuten aikaisemmin on todettu, suosituksiin viitattiin säädettäessä rangaistavaksi terrorismin rahoitus.

Erityisistä terrorismin rahoituksen vastaisista suosituksista ensimmäinen koski YK:n yleissopimuksen ratifioimista ja täysimittaista täytäntöönpanoa sekä viiden Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman, muiden ohessa 1373 (2001), täytäntöönpanoa. FATF:n toisen erityissuosituksen mukaan tuli kriminalisoida terrorismin, terrorististen tekojen ja terroristijärjestöjen rahoitus (”the financing of terrorism, of terrorist acts and of terrorist organisations”). FATF:n erityissuositusten tulkintaohjeiden mukaan terrorismin rahoitusrikoksen tulisi ulottua kaikkiin, jotka tahallaan tarjoavat tai keräävät varoja millä tavalla tahansa, suoraan

tai epäsuorasti, siinä laittomassa tarkoituksessa, että niitä tullaan käyttämään, tai tietoisena siitä, että niitä tullaan käyttämään, kokonaan tai osaksi: a) terroristisen teon toteuttamiseen, b) terroristiorganisaation toimesta tai c) yksittäisen terroristin toimesta. Tulkintaohjeiden alaviitteestä ilmeni, että tarkoituksena on toistaa (”reiterate”) ja tukea (”reinforce”) YK:n yleissopimuksen kriminalisointistandardia sellaisena kuin se on asetettu yleissopimuksessa, erityisesti sen 2 artiklassa.

FATF uudisti suosituksensa vuonna 2012 (”International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. The FATF Recommendations”). Terrorismin rahoittamisrikosta koskevan viidennen suosituksen mukaan maiden tulisi kriminalisoida terrorismin rahoitus YK:n terrorismin rahoittamista koskevan yleissopimuksen pohjalta. Suosituksen mukaan maiden ei tulisi kriminalisoida ainoastaan terrorististen tekojen rahoittamista, vaan myös terroristiorganisaatioiden ja yksittäisten terroristien rahoittaminen silloinkin, kun yhteys tiettyyn terroristiseen tekoon tai tiettyihin terroristisiin tekoihin puuttuu. Suosituksen tulkintaohjeissa edelleen korostetaan sitä, että rahoittamisrikokset tulisi ulottaa kaikkiin henkilöihin, jotka tahallaan tarjoavat tai keräävät varoja millä tavalla tahansa, suoraan tai epäsuorasti, siinä laittomassa tarkoituksessa, että niitä käytetään, tai tietoisena siitä, että niitä käytetään, kokonaan tai osittain a) terroristisen teon toteuttamiseen, b) terroristiorganisaation toimesta tai c) yksittäisen terroristin toimesta.

2.4.2 Näkökohtia eräiden muiden maiden sääntelystä

Useissa maissa on säädetty rangaistavaksi varojen hankkiminen, kerääminen tai tarjoaminen tarkoituksin tai tietoisena siitä, että varat käytetään terroristisen rikoksen tekemiseen (Norja, Ranska, Espanja). Kriminalisointi voi koskea myös sitä, että tarjoaa tai asettaa käytettäväksi varoja sellaiselle henkilölle tai ryhmälle, joka tekee tai jonka tarkoituksena on tehdä terroristisia rikoksia (Norja, Tanska, Itävalta, Italia). Eräissä maissa on säädetty rangaistavaksi tiettyjen terrorististen

rikosten rahoittaminen (Viro). Mitkä kaikki ovat tässä yhteydessä terroristisia rikoksia, voi vaihdella jonkin verran eri maiden sääntelyrakenteen mukaan. Rangaistavaa voi olla myös terroristin tai terroristiryhmän taloudellinen tukeminen (Tshekki, Espanja).

Eräissä maissa myös varojen vastaanottaminen käytettäväksi tai tietoisena siitä, että ne tullaan käyttämään terroristisen rikoksen tai muun erityisen vakavan rikoksen tekemiseen on säädetty rangaistavaksi (Ruotsi, Yhdistynyt kuningaskunta). Rangaistavaksi on voitu säätää myös rahan tai muun omaisuuden käyttö ja hallussapito terroristisiin tarkoituksiin (Yhdistynyt kuningaskunta). Alankomaissa ei puolestaan ole erillisiä rangaistussäännöksiä terrorismin rahoittamisesta, ja sovellettavaksi voi tulla muun muassa rikoksen valmistelua koskeva sääntely.

Vaikka terrorismirikosten taustalla ovat eri maissa paljolti kansainväliset ja eurooppalaiset velvoitteet, ovat terrorismirikoksia koskevat sääntelykokonaisuudet varsin erilaisia. Tämä heijastuu myös rahoittamiskriminalisointeihin. Osallisuus- ja valmistelusäännöksillä on eri maiden sääntelykokonaisuudessa vaihtelevasti merkitystä.

Kouluttautuminen terroristisen rikoksen tekemistä varten on nimenomaisesti säädetty rangaistavaksi muutamissa maissa. Näin on tehty muun muassa Tanskassa, Itävallassa ja Italiassa. Tällöin kouluttautumista koskevasa säännöksessä on voitu hyödyntää koulutuksen antamista koskevaa rangaistussäännöstä. Espanjassa kouluttautuminen voi tulla rangaistavaksi yhteistoimintana terroristiorganisaation tai -ryhmän kanssa. Myös Alankomaiden sääntely sisältää kouluttautumisen rangaistavuuden. Erityisesti Itävallan sääntelyssä on kiinnitetty huomiota myös viestimissä ja internetissä tapahtuvaan terroristiseen opastukseen ja tiedon hankkimiseen. Yhdistyneessä kuningaskunnassa on kouluttautumista koskevan rangaistussäännöksen lisäksi säädetty rangaistavaksi jopa läsnäolo paikassa, jota käytetään terroristiseen koulutukseen. Eräissä maissa on rikoksen valmistelua koskevia säännöksiä, jotka saattavat tulla sovellettaviksi myös kouluttautumiseen.

Norjassa on vastikään säädetty rangaistavaksi kouluttautuminen terroristisiin tekoihin. Vuoden 1902 rikoslain 147 c §:n 1 mo-

mentin d kohdan mukaan enintään kuuden vuoden vankeudella rangaistaan sitä, joka antaa opettaa itseään metodeissa tai tekniikoissa, jotka ovat erityisen soveliaita jonkin säännöksessä mainitun terroristisen rikoksen toteuttamiseen tai siihen myötävaikuttamiseen, siten, että hänellä on tahallisuus suhteessa valmiuksien käyttämiseen tähän tai suhteessa siihen, että opetus annetaan tässä tarkoituksessa. Säännös on tullut voimaan 21. kesäkuuta 2013.

Saksan rikoslaissa (Strafgesetzbuch) on säännös terroristiryhmän muodostamisesta (129 a §). Säännöksessä kriminalisoidaan terroristijärjestön muodostaminen ja siihen jäsenenä kuuluminen. Säännös ei sisällä terroriteon määritelmää, mutta yhteenliittymän tarkoituksena tulee olla murhan, tapon tai kansanmurhan taikka tiettyjen terveyteen, vapauteen tai ympäristöön kohdistuvien tai yleisvaarallisten rikosten tekeminen taikka yhteenliittymän toiminnan tulee olla suunnattu näiden rikosten tekemiseen. Rangaistukseksi on säädetty vankeutta vähintään yksi vuosi ja enintään kymmenen vuotta. Säännöksessä tarkoitettuna yhteenliittymän tukeminen, joka voi tarkoittaa esimerkiksi terroristijärjestön rahoittamista, on myös rangaistavaa rangaistuksen ollessa vankeutta vähintään kuusi kuukautta ja enintään kymmenen vuotta, eräissä tapauksissa sakkoa tai vankeutta enintään viisi vuotta. Rikoslain 129 b § mahdollistaa 129 a §:n soveltamisen myös ulkomaisiin yhteenliittymiin. Rikoslain 30 §:ssä säädetään muun muassa rikoksen tekemiseen tarjoutumisesta ja siitä sopimisesta.

Sääntelyä täydennettiin vuonna 2009 törkeän valtiota vaarantavan väkivaltarikoksen valmistelua koskevalla rikoslain 89 a §:llä ja ohjeistamista törkeän valtiota vaarantavan väkivaltarikoksen tekemiseen koskevalla 91 §:llä. Rikoslain 89 a §:n mukaista rikoksen valmistelua voi olla muun muassa se, että antaa opettaa itseään ampuma-aseiden, räjähdysaineiden, räjähdetä tai palovälineiden, ydin- tai muiden radioaktiivisten aineiden, myrkyllisten tai terveyttä vahingoittavien aineiden taikka teon toteuttamiseen tarvittavien erityisten välineiden valmistamisessa tai käyttämisessä taikka muissa sellaisen rikoksen tekemistä edistävissä valmiuksissa. Valmistelurikokseen syyllistyy myös se, joka ke-

ottaa vastaan tai asettaa käytettäväksi muita kuin vähäisiä varoja säännöksessä tarkoitettuna rikoksen kuten terroristisen rikoksen tekemistä varten. Rikoksesta voidaan tuomita vankeutta kolmesta kuukaudesta kymmeneen vuoteen. Pykälän 7 momentissa on erityinen toimenpiteistä luopumista koskeva säännös. Rikoslain 91 §:ssä säädetään rangaistavaksi sellaisen kirjoituksen, joka on omiaan lisäämään toisten valmiutta törkeän valtiota vaarantavan väkivaltarikoksen tekemiseen, oikeudeton esimerkiksi internet-ympäristössä tapahtuva saataville asettaminen ja sellaisen rikoksen tekemisen tarkoituksessa tapahtuva hankkiminen. Rangaistusasteikko on sakkoa tai vankeutta enintään kolme vuotta.

Oikeusvertailua koskevia tietoja on esitetty yksityiskohtaisemmin Terrorismityöryhmän mietinnössä (Mietintöjä ja lausuntoja 1/2013) s. 26—34.

2.5 Nykytilan arviointi

2.5.1 Kouluttautumisen säätäminen rangaistavaksi

Yleinen kriminalisoimisen tarvetta koskeva arviointi

Kun harkitaan sitä, pitäisikö kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten säätää rangaistavaksi, huomioon on otettava yleiset kriminalisointien käyttämistä koskevat edellytykset ja periaatteet. Arvioinnissa on syytä kiinnittää huomiota myös kaavailun kriminalisoinnin poikkeukselliseen luonteeseen, koska rikoslaissa ei säädetä rangaistavaksi yleisen tiedon tai taitojen hankkimista. Kuten edellä on todettu, rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä säädetään rangaistavaksi koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Rikoslaista löytyy eräitä muitakin koulutuksen antamisen kriminalisoivia rangaistussäännöksiä. Ne koskevat valtiopetoksen valmistelua (13 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohta; koulutus aseiden tai muiden väkivallan käyttöön soveltuvien välineiden käyttämisessä), laitonta sotilaallista toimintaa (rikoslain 13 luvun 4 §; sotilaallinen koulutus), järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumista (rikoslain 17 luvun 1 a §:n 1 momentin 3 kohta; koulutus rikollista toi-

mintaa varten) ja ampuma-aserikos (rikoslain 41 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta; koulutus ampuma-aseiden käyttöön). Näitäkään koulutuksen antamistilanteita koskien kouluttautumista ei ole kuitenkaan erikseen säädetty rangaistavaksi. Koulutuksen antaminen tietyn rikoksen tekemistä varten saattaisi myös tulla arvioitavaksi osallisuutena tuohon rikokseen.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate sisältää vaatimuksen sääntelyn täsmällisyydestä. Sen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. Perustuslakivaliokunta totesi rikoslain 34 a luvun säätämisen yhteydessä (PeVL 48/2002 vp, s. 2—3), että se on käytännössään painottanut täsmällisyysvaatimuksen korostuvan, jos osallisuutta rikokseen säännellään rikosoikeudessa vaikiintuneista osallisuusopillisista käsityksistä poikkeavasti. Valiokunta totesi kiinnittäneensä tällaisissa yhteyksissä huomiota siihen, onko rangaistava osallistuminen aktiivista, kohdistuuko se ryhmän rikolliseen toimintaan, edellyttääkö osallistumisen rangaistavuus pääteoksi katsottavan rikoksen tekemistä ja onko osallistuminen rangaistavaa vain tahallisenä. Perustuslakivaliokunnan lausuma soveltuu hyvin myös tässä esityksessä tarkasteltaviin kouluttautumiseen ja terroristiseen rahoittamiseen, joissa arvioitavana on rangaistavuuden ulottaminen valmisteluluontoiseen tai muuten etäällä rikoksen tekemisestä olevaan käyttäytymiseen.

Uutta kriminalisointia harkittaessa on otettava huomioon eduskunnan lakivaliokunnan eri yhteyksissä (esimerkiksi LaVL 9/2004 vp ja LaVM 15/2005 vp) esiin nostamat rikoslainsäädännön käytölle asetettavat yleiset edellytykset:

- kaikelle rikoslainsäädännölle on oltava hyväksyttävä peruste,

- on kyettävä osoittamaan painava yhteiskunnallinen tarve, joka edellyttää uuden rikostunnusmerkistön säätämistä,

- säädettävän kriminalisoinnin tulee olla ennaltaehkäisevä ja

- tunnusmerkistön on oltava täsmällinen ja tarkkarajainen.

Edellä todettuihin edellytyksiin liittyvät kriminalisointiperiaatteet, joiden mukaan ri-

kosoikeutta tulee käyttää ainoastaan tärkeiksi katsottavien intressien suojaamiseksi, rikoslaki on viimeinen keino ja rangaistuksin saavutettavien etujen tulee olla niiden tuottamia haittoja selvästi suuremmat. Kriminalisointi ei saa myöskään synnyttää ylitsepääsemättömiä tai mielivaltaisesti ratkaistavia näyttöongelmia. Rikoslakiin ei pidä myöskään ottaa säännöksiä, joiden noudattamisen valvonta on käytännössä mahdotonta ja jotka jo etukäteen voidaan arvioida tehottomiksi. Rangaistusasteikon tulee vastata rikostyyppin moitittavuutta.

Kouluttautumisen kriminalisoinnista koskevaa kansainvälistä velvoitetta ei ole, joskin se on ollut esillä muun muassa EN:n yleissopimuksen sopimuserviointia koskevassa työskentelyssä. Mitä muuten tulee muiden valtioiden lainsäädäntötilanteeseen, kansainvälisen vertailun tiedoista ei voida tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Kysymystä on muualla lähestytty kansallisista tarpeista ja kansallisten rikosoikeusjärjestelmien systematiikan lähtökohdista. Euroopan unionin jäsenmaista seitsemässä (Tanska, Itävalta, Yhdistynyt kuningaskunta, Alankomaat, Italia, Espanja ja Saksa) terroristinen kouluttautuminen on kriminalisoitu niin, että kouluttautuminen erillisenä tekona ilmenee tunnusmerkistöistä. Kouluttautuminen on vastikään kriminalisoitu myös Norjassa. Muiden valtioiden osalta kouluttautuminen ei ole rangaistavaa tai se voi olla rangaistavaa esimerkiksi terrorismirikoksen valmistelua tai terroristiryhmään kuulumista koskevan rangaistus-säännöksen perusteella.

Rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä, lähinnä sen 1 momentin 2—7 kohdassa ja 2 momentissa rangaistavaksi säädettyt terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset ovat vakavia rikoksia, jotka aiheuttavat vakavia vahinkoja tärkeille oikeushyville, erityisesti hengelle ja terveydelle, joissakin tapauksissa myös henkilökohtaiselle vapaudelle. Myös kouluttautumisen kriminalisoinnin tavoitteena olisi näiden oikeushyvien suojelu, joskin kouluttautuminen on monessa suhteessa vielä varsin etäällä toisia vahingoittavista tai edes konkreettisesti vaarantavista rikoksista. Rikosoikeuden keinoja voidaan kuitenkin oikeusvaltiollisten kriminalisointiperiaatteiden sallimissa rajoissa käyttää myös terroristises-

sa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemistä edistävien ja valmistelevien tekojen säättämiseen rangaistaviksi. Tätä ajatustapaa ilmentävät myös kansainvälisiin velvoitteisiin perustuvat rikoslain 34 a luvun säännökset. Mitä etäämmälle varsinaisesta rikoksesta sijoituvaa käyttäytymistä kriminalisoidaan, sitä korostetummin sääntelyn tulee kuitenkin toteuttaa tarkkarajaisuuden vaatimus ja oikeusturvavaatimukset.

Rikoslain 34 a luvun 2 §:ssä säädetään rangaistavaksi terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu. Pykälän mukaan mainitusta rikoksesta tuomitaan se, joka tehdäkseen 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetun rikoksen 1) sopii toisen kanssa tai laatii suunnitelman sellaisen rikoksen tekemisestä, 2) valmistaa, pitää hallussaan, hankkii, kuljettaa, käyttää tai luovuttaa räjähteen, kemiallisen tai biologisen aseensa taikka toksiiniaseen, ampuma-aseensa taikka vaarallisen esineen tai aineen tai 3) hankkii ydinräjähteen valmistukseen tai kemiallisen tai biologisen aseensa taikka toksiiniaseen valmistukseen tarvittavia laitteita tai aineita taikka siihen tarvittavan valmistuskaavan tai -piirustuksen. Kouluttautumisella terroristisen rikoksen tekemistä varten on läheinen yhteys 2 §:ssä rangaistavaksi säädettyyn terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun, joskin voidaan katsoa, että kouluttautuminen on usein ainakin jonkin verran etäämmällä päärikoksesta eli terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemisestä kuin valmistelupykälässä kuvatut valmistelutoimet.

Suomen rikosoikeudessa rikoksen valmistelu on vain poikkeuksellisesti rangaistavaa. Valmistelua koskevan kriminalisoinnin taustalla ovat usein olleet kansainväliset velvoitteet. Vastikään ovat tulleet voimaan hallituksen esityksen 141/2012 vp pohjalta säädetyt tapon, murhan, surman, törkeän pahoinpitelyn, panttivangin ottamisen ja törkeän ryöstön valmistelua koskevat kriminalisoinnit. Esityksessä on (s. 34/I) kiinnitetty huomiota valmistelurikosten poikkeukselliseen luonteeseen, koska ne merkitsevät rikosoikeudellisen vastuun ulottamista yritystäkin varhaisempaan vaiheeseen. Mitä varhaisempaan vaiheeseen rikosoikeudellinen vastuu liittyy, sitä merkittävämmiksi vastuun kriteereiksi

nousevat myös subjektiiviset edellytykset, kuten tekijän tietoja ja tarkoituksia koskevat edellytykset. Tällaisessa tilanteessa myös näytölliset vaikeudet usein korostuvat. Lisäksi rikokseen osallisuutta koskevat säännökset soveltuvat myös valmistelurikoksiin. Nämä seikat antavat esityksessä todetuin tavoin aihetta edellyttää, että vastuun edellytyksiä tulkitaan paitsi sääntelyn tarkoituksen mukaisesti, myös kohtalaisen suppeasti.

Kriminalisointitarpeista keskusteltaessa silloin tällöin rangaistavaksi säättämisen perusteena esiin tuodaan se, että ilman kriminalisointia viranomaisilla ei ole toimivaltuuksia puuttua tiettyyn kielteiseksi arvioitavaan käyttäytymiseen. Tämä näkökohta on tuotu esiin myös terrorismiin kouluttautumisen yhteydessä. Jotakin tekoa ei kuitenkaan säädetä rangaistavaksi sen vuoksi, että sen selvittämiseksi voitaisiin käyttää pakkokeinonlain (806/2011) mukaisia pakkokeinoja, erityisesti salaisia pakkokeinoja, tai sen estämiseksi käyttää poliisilain (872/2011) mukaisia salaisia tiedonhankintakeinoja. Jos rikoslainsäädännön käytölle asetettavien yleisten edellytysten ja kriminalisointiperiaatteiden perusteella teon rangaistavaksi säättämälle on riittävät perusteet, sen estämisessä ja selvittämisessä tarvittavien tiedonhankintakeinojen käytettävissä oleminen on harkittava ja arvioitava erikseen. Mahdollisuus käyttää laajasti pakkokeinoja tai poliisilain mukaisia tiedonhankintakeinoja ei ole myöskään rikoksen rangaistusasteikon säättämässä merkityksellinen peruste. Sitä vastoin poliisilain olemassa olevat rikoksen estämiskeinot saattavat joissakin tapauksissa tehdä kriminalisoinnin tarpeettomaksi.

Rikoslainsäädännön käytölle asetettavat yleiset edellytykset ja kriminalisointiperiaatteet edellyttävät mahdolliselta kriminalisoinnilta tehokkuutta. Tämä liittyy rangaistus-säännöksen ennaltaehkäisevyyteen ja mahdollisuuksiin valvoa sen noudattamista. Kriminalisoinnilla tulee yhtäältä olla rangaistavaa käyttäytymistä ehkäisevä merkitys, ja toisaalta se ei saa synnyttää ylitsepääsemättömiä näyttöongelmia. Kouluttautumisrikoksen ilmituloon ja selvittämiseen ei voida olettaa liittyvän erityisiä ongelmia verrattuna muihin rikoslain 34 a luvussa jo rangaistavaksi säädettyihin rikoksiin. Erityyppiisiin

kouluttautumistilanteisiin voidaan arvioida liittyvän erilaisia näytöllisiä kysymyksiä.

Suomessa asuvan terrorismirikosten tekemiseen koulutusta ottavan henkilön tarkoituksena ei välttämättä ole tehdä terrorismirikosta nimenomaan täällä. Tämä ei kuitenkaan ole merkittävä peruste kriminalisointia vastaan.

Kun kokonaisuutena arvioidaan edellä esitettyjä argumentteja, perusteita on löydetty sille, että kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten säädetään rangaistavaksi tarkasti rajatun säännöksen pohjalta. Tämän jälkeen on harkittava rangaistussäännöksen sisältöä koskevia kysymyksiä yksityiskohtaisesti. Sama koskee pakkokeinoja ja poliisin tiedonhankintakeinoja

Rikostunnusmerkistö, rangaistusasteikko ja rikosnimike

Kouluttautuminen terroristiseen tekoon on terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn rikokseen verrattuna valmisteluluonteinen rikos. Tämän vuoksi voidaan yhtenä lähtökohtana pitää rikoslain 34 a luvun 2 §:n säännöstä terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta. Kuten mainitussa pykälässä tarkoitetuissa teoissa, myös kouluttautumisessa on kysymys nimenomaan oman rikollisen toiminnan eli terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen esivaiheesta. Toisaalta koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten on säädetty rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä. Onkin luontevaa ja johdonmukaista ottaa lähtökohdaksi tuossa säännöksessä tarkoitettu koulutus, ja muodostaa kouluttautumista koskeva rangaistussäännös mahdollisimman pitkälle koulutuksen antamista koskevien rikostunnusmerkkien peilikuvaksi.

Peilikuva-ajatuksen mukaisesti tunnusmerkistöissä olisi kyse kouluttautumisesta räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksessa tai käytössä rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettun koulutuksen antajan ohjauksessa. Räjähteillä, ampuma-aseilla ja muilla aseilla sekä myrkyllisillä ja haitallisilla aineilla samoin kuin niiden valmistuksella ja käytöllä tarkoitettaisiin samaa kuin mainitussa pykälässä. Koulutuksen antamista kos-

kevan rikoslain 34 a luvun 4 a §:n mukaan koulutusta voidaan antaa myös ”muulla vastaavalla tavalla”. Tällaisissa tilanteissa koulutukselta voidaan edellyttää, että se merkitykseltään rinnastuu räjähteitä, ampuma-aseita ja muita aseita sekä mainittuja aineita koskevaan koulutukseen ja on omiaan samalla tavalla kuin sellainen koulutus edistämään terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemistä. Rangaistavuutta ei kouluttautumistakaan koskevassa rangaistussäännöksessä ole aihetta rajata pelkästään räjähteitä, ampuma-aseita ja muita aseita sekä mainittuja aineita koskevaan koulutukseen. Rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettujen, useissa tapauksissa vakavaa vaaraa tai suurta vahinkoa aiheuttavien terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten tekemisessä voidaan hyödyntää myös muita erityisiä tietoja ja taitoja. Kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevaan rangaistussäännökseen ehdotetaan otettavaksi myös kouluttautumista muiden erityisten menetelmien tai tekniikoiden käytössä koskeva tunnusmerkki. Tunnusmerkki vastaa EN:n yleissopimuksen 7 artiklan 1 kappaleessa ja vuoden 2008 puitte päätöksen 1 artiklassa käytettyä muotoilua ja toteuttaa laillisuusperiaatteen vaatimukset.

Terroristileireillä tapahtuvassa koulutuksessa koulutuksen antaja ja ottaja ovat fyysisesti tekemisissä toistensa kanssa koulustilanteissa. Kouluttautumisen kriminalisointi voitaisiin perustellusti rajata tilanteisiin, joissa koulutuksen antaja ja ottaja ovat kasvokkain. Tämän puolesta puhuu, paitsi rikosoikeuden käyttöön liittyvä ultima ratio -periaate, myös se, että koulutukseen osallistumisen terroristileirillä voidaan sanoa ilmentävän koulutuksen ottajan erityistä motivoituneisuutta terroristikoulutuksen saamiseen, mikä puolestaan merkitsee tällaisen henkilön kouluttautumisen erityistä vaarallisuutta.

Toisaalta on kiinnitettävä huomiota siihen, että teknisen välineistön kautta annettava koulutus voi olla yhtä tehokasta ja terrorismirikoksen tekemistä edistävää kuin esimerkiksi terroristileirillä annettava. Myös johdonmukaisuusnäkökohdat puhuvat sen puolesta, että kouluttautumista koskevassa rangaistussäännöksessä kouluttautumistapa on kuvattu samalla yleisellä tavalla kuin koulutuksen antamista koskevassa säännöksessä.

Kouluttautumisessa on kysymys koulutuksen ottamisesta rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitetulla tavalla eli siinä tarkoitetulta koulutuksen antajalta. Näin ollen esimerkiksi pelkkä itseopiskelu internetin ja muiden tietolähteiden avulla ei toteuttaisi rikoksen edellytyksiä.

Kouluttautumisen luonne valmistelutyypinä tekona voidaan ilmaista subjektiivisella tunnusmerkillä. Terroristista tekoahan ei tässä vaiheessa vielä ehkä lainkaan ole objektiivisesti näköpiirissä. Luontevan mallin tarjoaa rikoslain 34 a luvun 2 §:n terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelun subjektiivinen tunnusmerkki. Sen mukaan henkilö tekee tunnusmerkistössä luetellut valmisteluteot tehdäkseen 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetun rikoksen. Rangaistavaa ei siis olisi kouluttautuminen luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun teon tekemiseksi. Ei ole tullut esiin syytä arvioida asiaa tältä osin toisin kuin rikoslain 34 a luvun 2 §:n kohdalla.

Kouluttautumisrikoksen rangaistusasteikko on mitoitettava rikoksen käytännössä mahdollisten ilmenemismuotojen osoittaman teon vahingollisuuden ja vaarallisuuden sekä teko-tyypin ilmentämän tekijän syyllisyyden eli teko-tyypin rangaistusarvon perusteella. Rangaistusasteikko tulee myös suhteuttaa muiden rikostyyppien rangaistusasteikkoihin. Huomioon on myös otettava rangaistavaksi ehdotettavan kouluttautumisen varsin poikkeuksellinen, suomalaisittain jopa ainutkertainen luonne rangaistavana tekona.

Rikoslain 34 a luvun 4 a §:n mukaan koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten on tuomittava vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kahdeksan vuotta vankeutta. Erittäin ankara enimmäisrangaistus perustuu vuoden 2002 puitepäätöksen vaatimuksiin. Nyt tällaista velvoitetta ei ole, kuten ei ylipäätään ole velvoitetta säätää rangaistavaksi kouluttautumista. Lisäksi voidaan katsoa, että kouluttautumisen rangaistusarvo on selvästi pienempi kuin koulutuksen antamisen, jota koskeva tunnusmerkistö pitää sisällään esimerkiksi koulutuksen toimeenpanemisen, jolla hallituksen esityksen 188/2002 vp mukaan (s. 53/I) tarkoitetaan koulutuksen organisoimista ja käytännön toteuttamista eli koulutuksen puittei-

den luomista. Koulutuksen puitteiden luominen edustaa lähtökohtaisesti selvästi suurempaa moitittavuuden astetta kuin kouluttautuminen.

Terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta on rikoslain 34 a luvun 2 §:ssä säädetty rangaistusasteikoksi sakkoa tai vankeutta enintään kolme vuotta. Myös kouluttautumisessa olisi kyseessä terroristisen teon tekemiseen tähtäävä valmisteluluo-ton teko. Kuten aikaisemmin on todettu, on mahdollista katsoa, että kouluttautuminen on ainakin jonkin verran etäämmällä päärikkoksesta eli terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemisestä kuin valmistelupykälässä kuvatut teot. Joka tapauksessa rikoslain 34 a luvussa rangaistavaksi säädettyistä teoista kouluttautumista koskeva kriminalisointi rinnastuisi olennaisesti 2 §:n mukaisiin tekoihin. Perusteltua onkin säätää sen mukainen rangaistusasteikko.

Ottaen huomioon, että kouluttautumisrikoksessa on elementtejä yhtäältä terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta ja toisaalta koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, olisi mahdollista sijoittaa kouluttautumista koskeva rikostunnusmerkistö joko edellistä koskevan rikoslain 34 a luvun 2 §:ään sen 1 momentin uudeksi 4 kohdaksi tai sitten jälkimmäistä koskevan luvun 4 a §:n jälkeen luvun 4 b §:ksi. Perusteita on löydettävissä kummallekin vaihtoehdolle. Vaikka kouluttautuminen on samantyyppinen rikos kuin terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, aikaisemmin todetun mukaisesti voidaan myös katsoa, että kouluttautuminen on rikoslain 34 a luvun 2 §:ssä kuvattuja tekoja etäämmällä terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemisestä. Lisäksi kouluttautumisen tunnusmerkistö perustuisi olennaisesti erillisessä rangaistussäännöksessä rangaistavaksi säädetyn koulutuksen antamisen tunnusmerkistöön. Kun koulutuksen antamista koskeva pykälä vuonna 2007 erotettiin terroristiryhmän toiminnan edistämistä koskevasta rikoslain 34 a luvun 4 §:stä omaan 4 a §:ään, yhtenä perusteena siirrolle esitettiin erottamisesta seuraava havainnollisuus (HE 81/2007 vp, s. 25/II). Perusteltua on kaiken kaikkiaan säätää asiasta luvun 4 b §:ssä. Nykyisin rikoslain 34 a luvun 4 b §:ssä

säädetään rangaistavaksi värväys terrorismirikoksen tekemiseen. Viimeksi mainittua rikosta koskeva rangaistussäännös tulee siirtää uuteen 4 c §:ään.

Uuden rangaistussäännöksen rikosnimikkeiksi tulevat kyseeseen lähinnä koulutuksen ottaminen terrorismirikoksen tekemistä varten tai kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Kummankin puolesta on esitettävissä näkökohtia. Voidaan katsoa, että luvun 4 b §:n nimikkeeksi sopii parhaiten kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten.

Kun otetaan huomioon, että kouluttautumisrikos jo itsessään on rikoksen yritystä ja jopa valmistelua varhaisempi valmistelutyyppinen rikos, että yrityksen rangaistavuus on koulutuksen antamista koskevassa pykälässä liitetty ainoastaan koulutuksen toimeenpanoon, että kouluttautumisrikos voi täyttyä melko pian sen täytäntöönpanotoimen aloittamisen jälkeen sekä poliisilain mukaiset mahdollisuudet puuttua ennalta estävästi toimintaan ennen kouluttautumisen aloittamista, perusteita yrityksen kriminalisoimiselle ei ole.

2.5.2 Terrorismin rahoittamista koskevan rangaistussääntelyn muuttaminen

Terrorismin rahoittamista koskeva rikoslain 34 a luvun 5 § perustuu siis YK:n yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleeseen. Liitynnästä yleissopimukseen johtuu se, miten terrorismin rahoittamisena rangaistavat teot on pykälässä määritelty viittaamalla toisaalta eräissä kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitettuihin rikoksiin ja toisaalta rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettuihin terroristisessa tarkoituksessa tehtyihin rikoksiin. Terrorismin rahoittamista koskevaa pykälää säädettäessä on aikaisemmin todettu tavoin otettu huomioon myös Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1373 (2001) ja FATF:n terrorismin rahoitusta koskevat erityissuosituksen I ja II.

Liityntä YK:n yleissopimukseen koskee myös rahoittamisteon ja terrorismirikoksen suhteen määrittelyä. Yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleessa käytetään ilmaisua ”... suoraan tai välillisesti, ja laittomasti ja tahallisesti antaa tai kerää varoja millä tahansa

keinoin, ja tarkoittaa ne käytettäväksi tai on tietoinen siitä, että ne käytetään kokonaan tai osittain ...” (“... by any means, directly or indirectly, unlawfully and wilfully, provides or collects funds with the intention that they should be used or in the knowledge that they are to be used, in full or part”...). Rikoslain 34 a luvun 5 §:n alussa tämä on kirjoitettu ulos ytimekkäämmin ja noudattaen suomalaisten rangaistussäännösten kirjoittamisessa noudatettavia periaatteita: “... suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan..”. Tämän jälkeen artikkelissa ja pykälässä mainittavat teot ovat yleissopimuksen liitteen sopimuksissa tarkoitettuja ja eräitä muita terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia. Rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä ei aseteta rahoittamisen ja terrorismirikoksen välisen syy-yhteyden suhteen mitään erityisvaatimuksia yleissopimuksen velvoitteeseen nähden. Seurauksena ei edellytetä jonkin terrorismirikoksen tai sen yrityksen tekemistä.

Tarkempaa terrorismin rahoittamisen piiriin kuuluvien rikosten määritelmää ei ole YK:n yleissopimuksen jälkeen syntyneiden vuoden 2002 puitepäättökseen, EN:n yleissopimuksen ja vuoden 2008 puitepäättökseen kriminalisointivelvoitteissa. Itse asiassa näistä kolmesta asiakirjasta terrorismin rahoittamista käsitellään vain vuoden 2002 puitepäättöksessä, jonka 2 artiklan b alakohdan mukaan on kriminalisoitava ”terroristiryhmän toimintaan osallistuminen mukaan lukien tietojen tai aineellisten välineiden antaminen sille tai sen toiminnan rahoittaminen jollakin tavalla tietoisena siitä, että osallistuminen edistää terroristiryhmän rikollista toimintaa.”

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n esitöissä ei ole yksityiskohtaisesti selostettu, miten puitepäättökseen edellä mainitun kohdan asettama velvoite kriminalisoida terroristiryhmän toiminnan rahoitus on täytetty Suomessa. Rikoslain 34 a luvun 5 §:ssä ei nimenomaisesti erikseen todeta rangaistavana tekona terroristiryhmän toiminnan rahoittamista sellaisenaan, vaan lähtökohtana on ollut terrorististen rikosten rahoittamisen kriminalisointi. Hallituksen esityksen 188/2002 vp yleisperusteissa (s. 10/II) todetaan seuraava: ”Euroopan unionin neuvoston puitepäättös terrorismin

torjumisesta edellyttää terroristiryhmän toimintaan osallistumisen kriminalisoimista. Osallistuminen voi tapahtua esimerkiksi rahoittamalla terroristiryhmän toimintaa. Terrorismin rahoittamista koskeva rikoslain 34 luvun 9 b § ehdotetaan nyt siirrettäväksi terrorismirikoksia koskevaan rikoslain lukuun. Lisäksi terrorismin rahoittamista koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että se kattaisi myös puitepäättöksen kriminalisointivelvoitteen.” Yleisperustelujen esityksen tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia koskevassa tarkastelussa todetaan samansuuntaisesti, että terrorismin rahoittamista koskeva ehdotettu 5 § perustuisi mainittuun terrorismin rahoittamista koskevaan YK:n yleissopimukseen ja osaksi myös puitepäättökseen.

Kuten aikaisemmin on todettu, terrorismin rahoittamisen kriminalisoimisen yhteydessä on otettu huomioon YK:n päätöslauselman 1373 (2001) kriminalisointivelvoite. Päätöslauselman 1 ponsikappaleen b kohdan mukaan kaikkien valtioiden tulee kriminalisoida kansalaistensa suorittama tai alueellaan tapahtuva tahallinen millä tahansa tavalla suoraan tai epäsuorasti tapahtuva varojen antaminen tai kerääminen tarkoituksin tai tietoisena siitä, että ne tullaan käyttämään terroristisiin tekoihin. Lisäksi päätöslauselman 1 ponsikappaleen d kohta velvoittaa kieltämään varojen saattamisen sellaisten henkilöiden saaville, jotka tekevät tai yrittävät tehdä terroristisia tekoja taikka edistävät niiden tekemistä tai osallistuvat niiden tekemiseen. Päätöslauselma ei sanamuotonsa mukaan aseta 1 ponsikappaleen d kohdan osalta kriminalisointivelvoitetta. Kuten aikaisemmin on todettu, varojen luovutuskieltoa tukevat Suomessa kuitenkin kriminalisoinnit.

Yhdistyneiden Kansakuntien terrorismin vastaisen komitean toimeenpaneva elin (CTED eli Counter-Terrorism Committee Executive Directorate) vieraili Suomessa kesäkuussa 2012 perehtymässä muun ohessa siihen, miten turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1373 (2001) on pantu täällä täytäntöön. Valtuuskunnan raportissa todetaan, että rikoslain 34 a luvun 5 §:n mukaan vain se, että henkilö antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan tiettyjä pykälässä listattuja rikoksia (ei siis

varojen antaminen terroristiryhmälle tai yksilölle), näyttää olevan rangaistavaa terrorismin rahoittamisena. Raportissa suositellaan, että Suomi arvioisi ja lainsäädännöllisten aukkojen tapauksessa muuttaisi rikoslain 34 a luvun 5 §:ää kansainvälisten velvoitteiden mukaiseksi.

Suomea koskevassa vuoden 2007 arviointiraportissaan FATF katsoi, että Suomen lainsäädäntö vastasi pääosin (”largely compliant”, LC) FATF:n toista terrorismin rahoituksen vastaista erityissuosituksista (raportin s. 192). Perusteena täyttä vastaavuutta alemmalle luokitukselle oli muun ohessa se, että terroristin tai terroristijärjestön rahoittaminen ilman nimenomaista yhteyttä terroristiseen tekoon ei ole rangaistavaa Suomessa. FATF suositti (s. 195), että Suomi laajentaisi rikoslaissa olevaa terrorismin rahoittamisen tunnusmerkistöä siten, että se kattaisi myös yksittäisen terroristin tai terroristiorganisaation rahoittamisen silloin, kun ei ole olemassa yhteyttä tulevaisuudessa tapahtuvaan terroristiseen tekoon tai terroristisiin tekoihin. Vuonna 2012 uusittujen suositusten tulkintaohjeissa edelleen korostetaan sitä, että rahoittamisrikos tulee kohdistaa terroristiorganisaatioiden ja yksittäisten terroristien rahoittamiseen.

Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Pohjoismaiden lainsäädännöistä ei voida tehdä pitkälle meneviä yleistyksiä siitä, miten terrorismin rahoittamisen kriminalisoiminen on eri maissa järjestetty. Lainsäädäntöratkaisut vaihtelevat. Joissakin valtioissa on käytössä Suomen tapaan YK:n yleissopimukseen perustuva rikos, jolloin rangaistavaa on tiettyjen yleissopimuksen mukaisten rikosten, yleensä tiettyjen terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten rahoittaminen (esimerkiksi Ruotsi, Norja, Tanska, Itävalta ja Tshekin tasavalta). Toisaalta on valtioita, joissa rangaistavaksi on säädetty yleisesti terrorismin rahoittaminen, muun terrorismirikoksen rahoittaminen taikka terroristiryhmän tai terroristin rahoittaminen (esimerkiksi Viro, Yhdistynyt kuningaskunta, Ranska, Belgia, Espanja, Italia ja Kreikka). Sääntelyn tarkkuustaso vaihtelee, ja myös välimuotoja ilmenee. Joissakin valtioissa (esimerkiksi Alankomaat) ei ole lainkaan erillisiä terrorismin rahoittamista koskevia rangaistussäännöksiä.

Mitä tulee kansallisiin arviointiperusteisiin, vuoden 2010 kansallisen terrorismin torjunnan strategian valmistelun yhteydessä esitettiin näkemyksiä, joiden mukaan rikoslain 34 a luvun 5 §:n perusteella terrorismin rahoittamisen kynnyksellä olisi korkealla tai että rahoittamisesta olisi vaikeaa saada näyttöä. Mahdolliset näyttövaikeudet eivät kuitenkaan ole sellaisenaan peruste rangaistavan käyttäytymisen alan muuttamiselle etenäkään niin, että rangaistavan käyttäytymisen ala laajenee.

Terrorismin rahoittamisen suhdetta muihin terrorismirikoksiin koskee rikoslain 34 a luvun 5 §:n 4 momentti, jonka mukaan kyseistä pykälää ei sovelleta, jos teko on rangaistava 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettuna rikoksena tai sellaisen yrityksenä tai osallisuutena sellaiseen rikokseen taikka 1 tai 2 §:n mukaan tai siitä säädetään muualla laissa ankarampi rangaistus. Momenttia on selostettu tarkemmin sen perusteluissa (HE 188/2002 vp, s. 56/II ja 57). Terrorismin rahoittaminen saattaa tulla joissakin tapauksissa rangaistavaksi osallisuutena rikokseen, myös rikoskumppanuutena. Ensisijaisesti on siis sovellettava luvun 1 §:ää (terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos). Sama koskee myös 2 §:n (terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu) ja 5 §:n suhdetta. Terrorismin rahoittaminen on mahdollista tietyissä tilanteissa katsoa esimerkiksi 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi sopimiseksi terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen tekemisestä. Pykälän perustelujen mukaan 5 §:n soveltamisalaan kuuluvat teot, jotka eivät ole niin kiinteässä yhteydessä itse terrorismirikokseen, että rahoittajaa voitaisiin rangaista tekijänä tai osallisena.

Edellä todetun lisäksi terrorismin rahoittamista koskevan pykälän perusteluissa ei erityisesti käsitellä sitä tilannetta, miten on arvioitava rikoslain 34 a luvun 2—4 b §:ssä rangaistavaksi säädettyjen terrorismirikosten (terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, terroristiryhmän johtaminen, terroristiryhmän toiminnan edistäminen, koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja värväys terrorismirikoksen tekemiseen) rahoittamista. Rahoittaminen voi olla joka tapauksessa rangaistavaa rikoslain 5 luvun 6 §:n mukaisena avunantona kysymyksessä olevaan terrorismirikokseen. Edel-

lytyksenä rangaistavalle avunannolle on kuitenkin se, että tahallinen terrorismirikos tai sen rangaistava yritys tehdään.

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 1 momentti perustuu kiinteästi YK:n yleissopimukseen ja sen liitteessä mainittuihin sopimuksiin ja pöytäkirjoihin. Momentti on syytä säilyttää tässä yhteydessä sellaisenaan.

Myös rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin taustalla on YK:n yleissopimus. Kun sopimus saatettiin vuonna 2002 voimaan Suomessa (rikoslain 34 luvun muuttamisesta annettu laki, 559/2002), tuolloin säädetyn rikoslain 34 luvun 9 b §:n 2 momentissa mainittiin tietyt henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä. Kun säädettiin terrorismirikoksia koskeva rikoslain 34 a luku ja kun terrorismin rahoittamista koskevat säännökset otettiin luvun 5 §:ään, momentti muutettiin nykyiseen muotoon. Tuossa yhteydessä momentin muutosta perusteltiin (HE 188/2002 vp, s. 56/I) sillä, että viitattuun 1 §:ään on sisällytetty ne muut rikokset, jotka sisältyvät 34 luvun 9 b §:n 2 momenttiin.

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin mukaan terrorismin rahoittamista ei ole siis muiden terrorismirikosten kuin luvun 1 §:ssä tarkoitettujen rikosten rahoittaminen. Momentilla on näinkin muotoiltuna itsenäistä merkitystä sen vuoksi, että 1 §:n 1 momentissa ja 5 §:n 1 momentissa olevat rikosluettelot eivät ole rikosnimikkeiltään päällekkäisiä. YK:n yleissopimuksen voimaansaattamisen jälkeen tapahtunut huomioon ottaen voidaan kuitenkin kysyä, onko rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentissa oleva viittaus luvun rikoksista ainoastaan 1 §:n mukaisiin rikoksiin riittävä. YK:n yleissopimuksen kriminalisointivelvoite on rakennettu lähtien tietyistä terrorismin vastaisista yleissopimuksista ja pöytäkirjoista. Yleissopimusta valmisteltaessa huomioon ei voitu ottaa muita terrorismirikoksia, joita koskevat kriminalisointivelvoitteet johtuvat vuoden 2002 puitepäätöksestä, EN:n yleissopimuksesta ja vuoden 2008 puitepäätöksestä.

Vuoden 2002 puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan on edellä todetuin tavoin kriminalisoitava ”terroristiryhmän toimintaan osallistuminen mukaan lukien tietojen tai aineellisten välineiden antami-

nen sille tai sen toiminnan rahoittaminen jollakin tavalla tietoisena siitä, että osallistuminen edistää terroristiryhmän rikollista toimintaa.” Tässä yhteydessä ”rikollisen toiminnan” voidaan asiayhteys huomioon ottaen katsoa kattavan terrorismirikokset, joihin sisältyy niin terroristiryhmän kuin yksittäisenkin henkilön tekemiä, terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia sekä niiden valmistelua ja edistämistä tarkoittavia tekoja. Onkin luontevaa lähteä siitä, että terroristiryhmän toiminnan rahoittaminen tietoisena siitä, että se edistää terroristiryhmän rikollista toimintaa, antaa vastaavasti aiheutta terrorististen rikosten rahoittamisen kriminalisointiin.

Rikoslain 34 a luvun 2—4 b §:ssä (tämän esityksen mukaan 2—4 c §:ssä) säädetään rangaistavaksi niin terroristiryhmän kuin yksittäisen terroristin toimintaa koskevia rikoksia. Nämä rikokset tehdään tiettyssä terroristisessa tarkoituksessa eli tapauksesta riippuen tarkoituksessa edistää terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemistä tai terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelua. Rikoslain 34 a luvun 2—4 b §:ssä (tämän esityksen mukaisesti 2—4 c §:ssä) säädetään rangaistavaksi eräitä sellaisia tekoja, jotka eivät tyypillisesti edellytä erillistä rahoittamista. Tämä koskee esimerkiksi 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua rikoksen tekemisestä sopimista tai rikossuunnitelman laatimista. Myöskään koulutuksen antaminen (4 a §) ja kouluttautuminen (tämän esityksen mukainen 4 b §) eivät välttämättä edellytä rahoittamista, ainakaan silloin, kun koulutuksen antaminen ja kouluttautuminen tapahtuvat kotimaassa tai jo olemassa olevan teknisen yhteyden kautta. Toisaalta mitään 2—4 b §:ssä (2—4 c §:ssä) rangaistavaksi säädettyä tekoa ei voida ehdottomasti sulkea rahoittamistilanteiden ulkopuolelle. Näiden terrorismirikosten sisällyttämistä terrorismin rahoittamista koskevan rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin soveltamisalan piiriin voidaan pitää perusteltuna myös vuoden 2002 puitepäätöksen näkökulmasta. Ei vaikutakaan perustellulta, että jokin tai jotkin 2—4 b §:ssä (2—4 c §:ssä) rangaistavaksi säädetty teot rajattaisiin terrorismin rahoittamista koskevan säännöksen ulkopuolelle. Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin soveltamisalan laajentaminen tällä tavalla korostaisi entisestään si-

tä, että rahoituskriminalisointi koskee tapauksia, joissa ei ole vielä luotavissa yhteyttä tiettyyn terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn rikokseen. Tätä myös FATF terrorismin rahoittamista koskevassa suosituksessaan korostaa.

Tässä yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota siihen, että rikoslain 34 a luvun 2—4 b §:ssä (tämän esityksen mukaan 34 a luvun 2—4 c §:ssä) rangaistavaksi säädetty rikokset ovat toisen rikoksen, erityisesti juuri 1 §:n mukaisten rikosten tekemistä edistäviä rikoksia. Tältä osin ollaan siis etäämmällä varsinaisesta vahinkoa ja vaaraa aiheuttavasta terroriteosta. Kun toisaalta otetaan huomioon 5 §:n 2 momentin täydentämiseen vaikuttavat edellä todetut näkökohdat, ei ole riittäviä perusteita käsitellä rangaistusasteikon osalta eri tavalla toisaalta 1 §:n mukaisten ja toisaalta 2—4 b §:n (tämän esityksen mukaan 2—4 c §:n) mukaisten tekojen rahoittamista. Toisaalta on selvää, että rahoitettavan rikoksen luonteella on merkitystä siltä kannalta, minkälainen rangaistus rahoittamisrikoksesta määrätään.

Terrorismin rahoittamisessa on vuoden 2002 puitepäätöksestä johtuen erittäin ankara enimmäisrangaistus. Rangaistusasteikon mukaan rahoittamisrikoksesta voitaisiin periaatteessa tuomita ankarampi rangaistus kuin tiettyjen rahoitettavien terrorismirikosten tekemisestä. Tämä koskee jo nykyistä rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momenttia, koska momentissa viitatussa 1 §:ssä säädetään rangaistavaksi rangaistavuudeltaan hyvin eritasoisia rikoksia. Viimeksi mainitun pykälän 1 momentin 1—3 kohdassa mainittujen rikosten enimmäisrangaistus on alle kahdeksan vuotta vankeutta. Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momenttiin rahoittamisen kohteiksi lisättävistä rikoksista näin on terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelun ja kouluttautumisen terrorismirikoksen tekemistä varten osalta.

Terrorismin rahoittamista koskevien säännösten perustelujen (HE 43/2002 vp, s. 29/I ja HE 188/2002 vp, s. 57/I) mukaan rahoittamisrikoksen rangaistus on suhteutettava siihen, kuinka vakavaa terrorismirikosta rahoitetaan. Perustelujen mukaan rangaistusta rahoittamisrikoksesta mitattaessa on otettava huomioon rahoitettavan teon rangaistusuhka

sekä se, että rangaistus terrorismin rahoittamisesta on oikeassa suhteessa mahdollisesta pääteosta ja etenkin avunannosta siihen tuomittavaan rangaistukseen. Perusteluissa todetaan myös, että lievien tekemuotojen osalta voidaan soveltaa rikoslaissa säädettyjä mahdollisuuksia tuomita asteikko alittaen tai jättää rangaistukseen tuomitsematta. Perusteluissa esitetyt näkökohdat korostuvat täydennettäessä rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momenttia niin, että sen piiriin tulevat luvun 1 §:n ohella 2—4 c §:ssä rangaistavaksi säädetty rikokset.

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin mukaan terrorismin rahoittamisesta tuomitaan se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 1 §:ssä tarkoitettuja rikoksia. Momentin lopusta saa sen käsityksen, että rahoittamisen tarkoituksena tulisi olla useiden terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten rahoittaminen. Alun perin säännös oli toisen sisältöisenä rikoslain 34 luvun 9 b §:n 2 momentissa. Sen mukaan terrorismin rahoittamisesta tuli tuomita myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan murhaa, tappoa, surmaa, törkeää pahoinpitelyä, terveyden vaarantamista tai törkeää terveyden vaarantamista, jonka tarkoituksena on aiheuttaa pelkoa väestön keskuudessa tai pakottaa valtion hallitus tai kansainvälinen järjestö tekemään tietty toimenpide tai pidättäytymään tietystä toimenpiteestä.

Alkuperäisen terrorismin rahoittamissäännöksen mukaan riittävää siis oli, että rahoitetaan yhtä terroristisessa tarkoituksessa tehtyä rikosta. Aikaisemmin jo todetun mukaisesti kysymyksessä oleva momentti muutettiin nykyiseen muotoonsa, kun terrorismirikoksia koskeva rikoslain 34 a luku säädettiin. Tuossa yhteydessä esitetyistä perusteluista (HE 188/2002 vp) ei ilmene, että säännöksen soveltamisalaa olisi ollut tarkoitus muuttaa siten, että rahoittamisen täytyy koskea useaa terrorismirikosta. Tällaista rajausta ei voitaisikaan pitää perusteltuna. Rangaistussäännöstä on sen muuttamisen yhteydessä syytä selkeyttää siten, että siitä ilmenee rahoitusrikoksen tuleminen kysymykseen jo yhden terrorismirikoksen rahoittamisen yhteydessä.

Lainsäädäntöhankkeen eniten erimielisyyttä aiheuttanut kysymys koskee sitä, tuleeko edellä selostetun rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin täydentämisen koskemaan 1 §:ssä tarkoitettujen rikosten rahoittamisen ohella 2—4 c §:ssä tarkoitettujen rikosten rahoittamista lisäksi momenttia täydentää säättämällä rangaistavaksi myös luvun 6 §:n 2 momentissa määritellyn terroristiryhmän rahoittaminen sellaisenaan tietoisena ryhmän tällaisesta luonteesta. Viimeksi mainitun lainkohdan mukaan terroristiryhmällä tarkoitetaan vähintään kolmen henkilön muodostamaa tietyn ajan koossa pysyvää rakenteeltaan jäsentynyttä yhteenliittymää, joka toimii yhteistuumin tehdäkseen 1 §:ssä tarkoitettuja rikoksia.

Tällaisen laajentamisen puolesta voidaan viitata siihen, että se vahvistaisi kansainvälisten velvoitteiden toteuttamista. FATF:in suosituksissa kehoitetaan säätämään rangaistavaksi myös terroristiryhmän rahoittaminen. Tätä aukkoa ei täytetä terroristivarojen jäädyttämistä koskevalla lainsäädännöllä, jonka mukaan se, joka suoraan tai välillisesti luovuttaa varoja henkilölle tai oikeushenkilölle, jonka varat on jäädytetty, on tuomittava rikoslain 46 luvun 1—3 §:ssä tarkoitettusta säännöstelyrikoksesta. On arvioitavissa, että rikoslain 34 a luvun 6 §:n 2 momentin määritelmäsäännöksen mukaiset terroristiryhmät vain harvoin toimivat oikeushenkilöinä, jolloin niiden varallisuuteen ei uudessa järjestelmässäkään voitaisi kohdistaa jäädyttämis-toimenpiteitä. Henkilöä, joka rahoittaa oikeushenkilöllisyyttä vailla olevaa mutta rikoslain 34 a luvun 6 §:n 2 momentin määritelmäsäännöksen mukaista terroristiryhmää, ei voitaisi rangaista säännöstelyrikoksesta, jos myöskään se ryhmän jäsen (luonnollinen henkilö), jolle hän varat ryhmää rahoittaakseen konkreettisesti luovuttaa, ei ole varojen jäädytyksen kohteena. Henkilö voi siten välttyä säännöstelyrikokseen syyllistymiseltä sillä, että hän luovuttaa varat terroristiryhmän sellaiselle jäsenelle, joka ei ole varojen jäädytyksen kohteena.

Rangaistavuuden tällaista laajentamista vastaan voidaan esittää seuraavia näkökohtia. Rangaistavuuden tällaiseen laajentamiseen ei ole kansainvälistä velvoitetta. Suomen terrorismin rahoittamista koskeva oikeustila vas-

taa jo nyt hyvin myös FATF:n suosituksia, ja on järjestön luokituksella tasolla ”Largely Compliant” (LC). Ehdotettu rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin erittäin olennainen laajennus kattamaan myös luvun 2—4 c §:ssä tarkoitettujen rikosten rahoittaminen parantaa entisestään vastaavuutta myös FATF:n terrorismin rahoittamista koskevan suosituksen kanssa.

Rahoittamista koskevissa rikoslain 34 a luvun 5 §:n rangaistussäännöksissä ei tehdä eroa sen suhteen, rahoitetaanko yksittäistä terroristia vai useampaa yhdessä toimivaa, terroristiryhmänkin muodostavaa terroristia. Lisäksi terroristiryhmän rahoittaminen voi olla rangaistavaa avunantona tai jopa rikoskumppanuutena kaikkiin muihin rikoslain 34 a luvussa mainittuihin rikoksiin, joihin ehdotetaan tässä esityksessä vielä lisättäväksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Lisäksi huomiota on kiinnitettävä siihen, että varoja voidaan kerätä ja luovuttaa käytettäväksi myös laillisin tarkoituksiin.

Vastikään ovat voimaan tulleet uudet tahallisten henkirikosten, törkeän pahoinpitelyn ja panttivangin ottamisen valmistelua koskevat rangaistussäännökset (rikoslain 21 luvun 6 a § ja 25 luvun 4 a §). Terroristiryhmän rahoittaminen voi merkitä osallisuutta tällaiseen rikokseen. Törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelussa palkkaaminen on myös nimenomainen tekemisto. Lisäksi rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä säädetään rangaistavaksi varojen antaminen ja kerääminen suoraan tai välillisesti järjestäytyneen rikollisryhmän toiminnan rahoittamiseksi.

Kun arvioidaan rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin ulottamista 6 §:n 2 momentin mukaisen terroristiryhmän rahoittamiseen, on huomattava, että viimeksi mainittu on määritelmäsäännös. Terroristiryhmä toimii tekemällä rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä rangaistavaksi säädettyjä tekoja tai luvussa rangaistavaksi säädettyjä tällaisia rikoksia valmistelevia tai muuten edistäviä rikoksia. Tässä esityksessä terrorismin rahoittaminen ehdotetaan ulotettavaksi näiden muiden terrorismirikosten rahoittamiseen. Kaiken kaikkiaan voidaan katsoa, että terroristiryhmien toi-

minnan rahoittaminen voi jo tulla rangaistavaksi useiden rangaistussäännösten nojalla.

Esitetyjä näkökohtia voidaan sovittaa yhteen laatimalla terroristiryhmän rahoittamista koskeva säännös, joka on luonteeltaan täydentävä ja jonka rangaistusasteikossa otetaan huomioon muun muassa se, että kyse ei ole terrorististen rikosten rahoittamisesta, jota koskee tässä esityksessä täydennettäväksi ehdotettu rikoslain 34 a luvun 5 §.

Rangaistavan menettelyyn syllistyisi se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rikoslain 34 a luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä. Luonteva rikosnimi tällaiselle rikokselle on terroristiryhmän rahoittaminen. Luonteva sijoituspaikka puolestaan on rikoslain 34 a luvun terrorististen rikosten rahoittamista koskevan 5 §:n jälkeen, jolloin pykälänumeroksi tulisi 5 a §. Yritys olisi rangaistava kuten luvun 5 §:ssä.

Tällaisen rahoittamisen, jossa kyse on muusta kuin ankarasti rangaistavasta terroristisen rikoksen rahoittamisesta, rangaistusarvon osalta sopivia vertailukohtia tarjoavat rikoslain 34 a luvun 2 §:n terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu ja luvun 4 b §:ksi ehdotettu kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten, joissa rangaistusasteikko on sakkoa tai vankeutta enintään kolme vuotta.

Ottaen huomioon terroristiryhmän rahoittamisesta rankaisemisen eri tilanteissa mahdollistavat muut rangaistussäännökset on päällekkäisen rangaistussäännösten soveltamisen minimoimiseksi säännökseen otettava toissijaisuuslauseke. Lausekkeessa etusija on annettava kansainvälisten velvoitteiden toteuttamisen osana säädetyille rangaistavuu-delle rikoslain 46 luvussa.

2.5.3 Salaiset pakkokeinot ja poliisin salaiset tiedonhankintakeinot

Terrorismirikokset kuuluvat niihin rikoksiin, joiden estämiseen poliisilaki ja joiden selvittämiseen pakkokeinolaki tarjoavat laajat toimivaltuudet. Poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja koskeva 5 luku on pitkälti muotoiltu yhdenmukaisesti pakkokeinolain

salaisia pakkokeinoja koskevan 10 luvun säännösten kanssa.

Pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja ja poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat säännökset rakentuvat niin, että keinon käyttämisen perusteena on ensinnäkin se, että selvitettävänä, paljastettavana tai esitettävänä on tietty rikos (niin sanottu perusterikos). Säännöksissä on tämän lisäksi säädetty erityisedellytyksiä keinojen käytölle. Esimerkiksi uuden pakkokeinolain 10 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan telekuuntelun, telekuuntelun sijasta tapahtuvan tietojen hankkimisen, suunnitelmallisen tarkkailun, teknisen kuuntelun, teknisen katselun, henkilön teknisen seurannan, teknisen laitetarkkailun, peitetoiminnan, valeoston, tietolähteen ohjatun käytön ja valvotun läpilaskun edellytyksenä on, että keinon käyttämisellä voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

Terrorismirikoksista säädetyt ankarat enimmäisrangaistukset merkitsevät sitä, että ne käyvät jo tällä perusteella useiden salaisen pakkokeinojen ja salaisten tiedonhankintakeinojen perusterikoksiksi. Jos pakkokeinoja tai tiedonhankintakeinoja koskevassa säännöksessä säädetty enimmäisrangaistus ei mahdollista keinon käyttämistä jonkin terrorismirikoksen estämisessä tai tutkinnassa, kyseinen rikos on erikseen mainittu keinoa koskevassa säännöksessä perusterikoksena. Tämä koskee myös rikoslain 34 a luvun 2 §:ssä rangaistavaksi säädettyä terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelua. Toisaalta rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos on rajattu monin paikoin keinon käyttömahdollisuuden ulkopuolelle.

Pakkokeinolakia ja poliisilakia on syytä täydentää kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittamista koskevien ehdotettujen rangaistussäännösten vuoksi. Täydentämistarve koskee ensinnäkin pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n 2 momenttia (telekuuntelu), 6 §:n 2 momenttia (televalvonta), 14 §:n 2 momenttia (peitelty tiedonhankinta) ja 16 §:n 3 momenttia (tekninen kuuntelu). Poliisilain puolella tulisi täydentää 5 luvun 3 §:ää (rikoksen paljastaminen), 5 §:n 2 momenttia

(telekuuntelu), 8 §:n 2 momenttia (televalvonta), 15 §:n 2 momenttia (peitelty tiedonhankinta) ja 17 §:n 4 momenttia (tekninen kuuntelu).

Salaisten tiedonhankinta- ja pakkokeinojen käytössä puututaan perusoikeuksiin kuten kotirauhaan, yksityiselämän suojaan ja luottamuksellisen viestin salaisuuteen. Mitä voimakkaammin keino puuttuu perusoikeuteen, sitä painavimmat syyt tällaisen keinon käyttöön tulee olla. Voimakkaimpia tiedonhankinta- ja pakkokeinoja ei tulekaan käyttää muiden kuin erityisen vakavien rikosepäilyjen yhteydessä. Niinpä niiden käyttöön sellaisten rikosten yhteydessä, joiden rangaistusasteikossa on sakkorangaistusvaihtoehto, tulee suhtautua varsin pidättyvästi.

Kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittamisesta ehdotetaan samaa rangaistusasteikkoa kuin terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta eli sakkoa tai vankeutta enintään kolme vuotta. Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten on valmisteluluontoinen rikos, joskin sitä voidaan pitää valmistelua varhaisempana rikoksen esivaiheena. Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten voi myös täytyä varsin nopeasti henkilön ryhtyessä omaksumaan tunnusmerkistössä tarkoitettuja tietoja. Terroristisen rikoksen toteutumisen vaara voi tällöin olla varsin vähäinen. Ehdotettavassa terroristiryhmän rahoittamisessa on kysymys terroristiryhmän rikosentekopotentiaalin lisäämisestä. Terroristiryhmän rahoittamisessa ei aseteta euromääräisiä vähimmäisedellytyksiä rahoituksen määrälle. Rikoksen tunnusmerkistö ei edellyttäisi varojen antamisella olevan yhteyttä mihinkään konkreettiseen rikokseen. Molempien ehdotettujen rikosten tunnusmerkistön mukainen toiminta kattaa vaarallisuuden näkökulmasta varsin monenlaisia tilanteita. Huomioon on lisäksi otettava, että kouluttautumisen terrorismirikoksen tekemistä varten tunnusmerkistö kiinnittyy koulutuksen antamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jolloin jälkimmäisessä käytettävissä olevilla tiedonhankinta- ja pakkokeinoilla on merkitystä kouluttautumisen terrorismirikoksen tekemistä varten kannalta.

Edellä todetuvin tavoin voimakkaasti perusoikeuksiin puuttuvien tiedonhankinta- ja pakkokeinojen ei lähtökohtaisesti tulisi olla käytössä rikosepäilyn koskiessa sellaisia rikoksia, joiden rangaistusasteikossa on sakkovaltioehto. Tämä voidaan asianmukaisesti ottaa huomioon asettamalla sellaisten tiedonhankinta- ja pakkokeinojen käytön yhdeksi edellytykseksi kouluttautumisessa terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittamisessa perusterikoksena, että estettävä tai epäilty teko on vakavuudeltaan sellainen, että se edellyttää vankeusrangaistusta. Näin keinoja ei käytetä sellaisten tekojen yhteydessä, jotka ovat vakavuudeltaan sakolla sovitettavissa. Tällaisella rajauksella rikos, johon keino kohdistetaan, on törkeydeltään verrattavissa kyseisen keinon muihin perusterikoksiin. Tämä rajaus koskisi pakkokeinolain 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettua telekuuntelua, luvun 14 §:ssä tarkoitettua peiteltyä tiedonhankintaa, luvun 16 §:ssä tarkoitettua teknistä kuuntelua sekä vastaavasti poliisilain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettua salaista tiedonhankintaa rikoksen paljastamiseksi, luvun 5 §:ssä tarkoitettua telekuuntelua, luvun 15 §:ssä tarkoitettua peiteltyä tiedonhankintaa ja luvun 17 §:ssä tarkoitettua teknistä kuuntelua. Lisäksi kyseiset rikokset lisättäisiin perusterikoksiksi pakkokeinolain 10 luvun 6 §:n ja poliisilain 5 luvun 8 §:n televalvontaa koskeviin säännöksiin.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Rikoslakiin, pakkokeinolakiin ja poliisilakiin ehdotettavien muutosten tavoitteena on ehkäistä terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia sekä niiden tekemistä edistäviä rikoksia.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Tätä koskeva säännös otettaisiin rikoslain 34 a luvun muutettuun 4 b §:ään, jolloin kyseisessä pykälässä nykyisin oleva värväystä terrorismirikoksen tekemiseen koskeva säännös siirrettäisiin uuteen 4 c §:ään.

Rikoslain 34 a luvun muutettavan 4 b §:n mukaan kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tuomittaisiin sakkoon

tai enintään kolmen vuoden vankeusrangaistukseen se, joka tehdäkseen 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettua rikoksen (terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos) kouluttautuu 4 a §:ssä tarkoitettulla tavalla räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksessa tai käytössä taikka muiden erityisten menetelmien tai tekniikoiden käytössä, jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava. Uudessa rangaistussäännöksessä rangaistava kouluttautuminen sidottaisiin siis rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä rangaistavaksi säädettyyn koulutuksen antamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten.

Terrorismin rahoittamista koskevaa rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momenttia täydennettäisiin niin, että terrorismin rahoittamisena rangaistaisiin jonkin toisen terrorismirikoksen rahoittaminen eli jonkin rikoslain 34 a luvun 1—4 c §:ssä tarkoitettua rikoksen rahoittaminen. Nykyisin kyseisessä momentissa säädetään rangaistavaksi ainoastaan terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten eli luvun 1 §:ssä tarkoitettujen rikosten rahoittaminen. Lisäksi uudessa rikoslain 34 a luvun 5 a §:ssä säädettäisiin terroristiryhmän rahoittamisena rangaistavaksi se, että suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä. Yritys olisi rangaistava. Säännös sisältäisi toissijaisuuslausekkeen, jonka mukaan mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n tai 46 luvun 1—3 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

Mainittujen rikoslain muutosten vuoksi tehtäisiin tarvittavat täydennykset pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja ja poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin säännöksiin.

Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten on valmisteluluontoinen rikos. Rikoksen valmistelua koskevat ja valmisteluluontoisia tekoja koskevat säännökset merkitsevät rikosoikeudellisen vastuun ulottamista rikoksen yritystäkin varhaisempaan vaiheeseen. Tämä on poikkeuksellista. Mitä varhaisempaan vaiheeseen vastuu liittyy, sitä merkittävämmiksi rikosoikeudellisen vastuun

kriteereiksi nousevat myös subjektiiviset edellytykset, kuten tekijän tietoja ja tarkoituksia koskevat edellytykset. Tällaisessa tilanteessa myös näytölliset vaikeudet usein korostuvat. Rikokseen osallisuutta koskevat säännökset soveltuvat myös valmisteluluonteisiin rikoksiin. Nämä seikat antavat aihetta edellyttää, että vastuun edellytyksiä tulkitaan paitsi sääntelyn tarkoituksen mukaisesti, myös kohtalaisen suppeasti. Tähän antaa aihetta myös kouluttautumiskokson poikkeuksellinen luonne. Sanottu soveltuu paljolti myös ehdotettuun terroristiryhmän rahoittamista koskevaan säännökseen. Ehdotettuja rangaistussäännöksiä ja toimivaltasäännöksiä tulee soveltaa perus- ja ihmisoikeudet tarkasti huomioon ottaen ja kiinnittäen erityistä huomiota oikeusturvaan.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei voida olettaa olevan mainittavia taloudellisia vaikutuksia ottaen huomioon, että säännösten soveltamistilanteita ei ennakoita olevan kovin paljon. Uusia viranomaisia ei ehdoteta perustettavaksi eikä viranomaistehtäviä lisätä voimavarojen kasvattamista edellyttävällä tavalla.

Viranomaisten keskinäisiin suhteisiin esityksellä ei ole vaikutuksia. Tämä koskee niin niiden keskinäisiä tehtäviä kuin toimivaltasuhteitakin. Sama koskee viranomaisten menettelytapoja. Mainittavaa viranomaisten työmäärän lisääntymistä ei aiheudu siitä, että kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittaminen säädetään rangaistavaksi ja että terrorismin rahoittamista koskevaa rikoslain 34 a luvun 5 §:ää muutetaan. Tarvittavassa määrin on huolehdittava kysymyksessä olevia säännöksiä soveltavien virkamiesten, erityisesti esitutkintavirkamiesten, syyttäjien ja tuomareiden kouluttamisesta säännösten soveltamiseen.

Yhteiskunnallisten vaikutusten osalta voidaan todeta, että kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittamista koskevalla rangaistussäännöksellä ja terrorismin rahoittamista koskevan rangaistussäännöksen täydentämisellä ehkäistään terrorismirikosten tekemistä.

5 Asian valmistelu

Oikeusministeriö asetti 31 päivänä toukokuuta 2012 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin tarkastella tarvetta säätää rangaistavaksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja muuttaa terrorismin rahoittamista koskevaa rikoslain 34 a luvun 5 §:ää sekä tarpeen ilmetessä valmistella lainsäädäntötäydennykset ja -muutokset. Työryhmässä oli edustajat oikeusministeriön lisäksi sisäasiainministeriöstä, Valtakunnansyyttäjänvirastosta, keskusrikospoliisista, suojelupoliisista, Helsingin käräjäoikeudesta, Suomen Asianajajaliitosta ja Helsingin yliopistosta. Työryhmä antoi 5 päivänä joulukuuta 2012 mietintönsä Terrorismityöryhmän mietintö (oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 1/2013). Oikeusministeriö pyysi mietinnöstä lausuntoa 37 viranomaiselta, organisaatiolta ja asiantuntijalta. Lausuntoja saapui 24.

Lausunnoissa suhtauduttiin melko myönteisesti kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten koskevaan säännösehdotukseen. Kouluttautuminen koskevan rangaistussäännöksen sitomista koulutuksen antamista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevaan jo olemassa olevaan rangaistussäännökseen pidettiin yleisesti hyvänä. Huomiota kiinnitettiin muun muassa tarpeeseen noudattaa rangaistussäännöksen muotoilussa varovaisuutta ottaen huomioon, että kyse on osin yleisesti saatavilla olevista ja myös laillisin keinoin hankittavissa olevista tiedoista ja taidoista, ja kritiikkiä herätti tunnusmerkistön muotoilu eräiltä osin liian epämääräiseksi. Näiden tunnusmerkistöön liittyvien seikkojen ongelmallisuuden katsottiin korostuvan, kun käytössä olisivat laajalti salaiset tiedonhankinta- ja pakkokeinot. Monet lausunnonantajat kiinnittivät lisäksi huomiota siihen, että syvälle käyvimpien salaisten tiedonhankinta- ja pakkokeinojen ei tulisi olla käytössä rikossissa, joiden rangaistusasteikossa on myös sakkorangaistus.

Terrorismin rahoittamista koskevan säännöksen muuttamisen osalta lausunnoissa kannatettiin sitä, että rahoittamisen kriminalisointia koskevan rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentti ulotettaisiin luvun 1 §:ssä tarkoitettujen rikosten ohella koskemaan

muutakin luvussa rangaistavaksi säädettyjä tekoja. Huomiota kiinnitettiin tosin siihen, että päällekkäisiä kriminalisointeja tulisi välttää. Mietinnössä ehdotettiin lisäksi terrorismin rahoittamista koskevan säännöksen ulottamista myös terroristiryhmän rahoittamiseen sinänsä. Valtaosa asiaa lausunnoissa nimenomaisesti arvioineista asettui mietinnön erivän mielipiteen kannalle, jossa katsottiin, että tällaista laajennusta ei tule tehdä. Useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota perus- ja

ihmisoikeusnäkökohtien tärkeyteen asiaa koskevassa lainsäädännössä ja lain soveltamisessa.

Lausunnoista on laadittu tiivistelmä Terrorisimirikoksia koskevien rikoslain säännösten tarkastelu. Lausuntotiivistelmä (oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 38/2013). Asian jatkovalmistelu on tapahtunut oikeusministeriössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Rikoslaki

34 a luku Terrorismirikoksista

4 b §. *Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten.* Pykälä muutettaisiin koskemaan kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten. Tähän rikokseen syyllistyi se, joka tehdäkseen 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetun rikoksen koulutuu 4 a §:ssä tarkoitetulla tavalla räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksessa tai käytössä taikka muiden erityisten menetelmien tai tekniikoiden käytössä.

Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten olisi terroristisessa tarkoituksessa tehtyyn rikokseen verrattuna valmisteluonteinen rikos. Tämän vuoksi säännöksessä hyödynnettäisiin eräitä ratkaisuja, joita on omaksuttu rikoslain 34 a luvun 2 §:ssä rangaistavaksi säädettyssä terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelussa. Tämä koskee rikokseen sisältyvää subjektiivista tunnusmerkkiä (teon tarkoitus) ja rangaistusasteikkoa. Toisaalta koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten on säädetty luvun 4 a §:ssä. Kouluttautumisessa terrorismirikoksen tekemistä varten on lähtökohdaksi otettu tuossa säännöksessä tarkoitettu koulutus edellyttämällä, että kouluttautuminen tapahtuu 4 a §:ssä tarkoitetulla tavalla. Kouluttautumista koskeva rangaistussäännös on viittaamalla koulutuksen antamista koskevaan säännökseen soveltuvin osin muodostettu koulutuksen antamista koskevien rikostunnusmerkkien peilikuvaksi. Kysymyksessä on rangaistussäännöksessä tarkoitettua koulutuksen ottaminen koulutuksen antamista koskevassa rangaistussäännöksessä tarkoitettua koulutuksen antajalta. Pelkän itseopiskelun ei näin ollen ole tarkoitus olla rangaistavaa.

Sanotun mukaisesti tunnusmerkistössä olisi ensinnäkin kyse kouluttautumisesta räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden

taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksessa tai käytössä. Räjähteillä, ampuma-aseilla ja muilla aseilla sekä myrkyllisillä ja haitallisilla aineilla samoin kuin niiden valmistuksella ja käytöllä tarkoitettaisiin samaa kuin rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä. Kouluttautumisella tarkoitettaisiin vastaavasti rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitetulla tavalla tapahtuvaa mainittujen aseiden ja aineiden valmistusta tai käyttöä koskevien tietojen opiskelua taikka niiden valmistuksen tai käytön harjoittelua.

Kysymys voisi olla tiedon omaksumisesta tai tiedon soveltamisesta harjoittelussa. Tiedon omaksumisessa on kyse räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistusta tai käyttöä koskevan teoreettisen tiedon ja kokemussääntöjen opiskelusta. Harjoittelussa teoreettisia tietoja ja kokemussääntöjä koskevaa tietoa sovelletaan käytäntöön esimerkiksi rakentamalla jokin pommi tai harjoittelemalla räjähteiden käyttöä.

Koulutusta terrorismirikoksen tekemistä varten voitaisiin ottaa myös ”muiden erityisten menetelmien tai tekniikoiden käytössä”. Kysymys on tällöin sellaisten erityisten tietojen tai taitojen opettelusta, jotka ovat esimerkiksi räjähteiden valmistusta tai käyttöä vastaavalla tavalla omiaan edistämään 1 §:ssä tarkoitettua vakavaa vaaraa tai suurta vahinkoa aiheuttavan terroristisen rikoksen tekemistä. Esimerkkeinä tällaisten erityisten tietojen ja taitojen opettelusta voidaan mainita yleisen liikenteen tai ydinvoimalan ohjausjärjestelmiin puuttumisen mahdollistavien tietokonejärjestelmiä tai -ohjelmia koskevien erityisten tietoteknisten taitojen opettelu sekä terrori-iskussa käytettävän erityisen välineen käytön kuten lentokoneen ohjaamisen opettelu. Kouluttautumisen tulee koskea tällaisten menetelmien tai tekniikoiden käyttämistä. Näiden menetelmien tai tekniikoiden käyttämistä koskevan kouluttautumisen tulee terroristisen teon toteuttamisen näkökulmasta merkitykseltään rinnastua kouluttautumiseen räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksessa tai käytössä. Aat-

teellinen tai poliittinen koulutus ei sisälly tunnusmerkistön alaan.

Koulutuksen antamista koskevassa rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä koulutuksen antamista ei ole rajattu tilanteisiin, joissa koulutusta annetaan fyysisesti samassa paikassa olevalle. Siinä ei ole myöskään muuten erityisesti rajattu koulutuksen antamistapaa. Kouluttautumista koskevassa rangaistussäännöksessä kouluttautumistapa on kuvattu yleisellä tavalla kuten koulutuksen antamista koskevassa säännöksessäkin.

Terroristileireillä tapahtuvassa koulutuksessa koulutuksen antaja ja ottaja ovat fyysisesti tekemisissä toistensa kanssa koulutustilanteessa. Vaikka terroristileirit ovat kouluttautumisessa keskeisessä asemassa, merkityksellistä koulutusta voi tapahtua muissakin puitteissa. Tekninen kehitys mahdollistaa kouluttautumisen myös siten, että koulutuksen antaja ja ottaja eivät ole fyysisesti läsnä samanaikaisesti samassa paikassa. Teknisen välineistön kautta saatava koulutus voi olla yhtä tehokasta ja terrorismirikoksen tekemistä edistävää kuin terroristileireillä saatava. Teknisen välineistön kautta tapahtuva koulutus voi tapahtua esimerkiksi sähköpostia ja internetiä hyödyntämällä. Tekninen yhteys voidaan toteuttaa myös kuva- tai ääniyhteyden kautta.

Kouluttautumisrikoksessa tulee olla kysymys kouluttautumisesta 4 a §:ssä tarkoitetulla tavalla. Ilmaisun 4 a §:ssä tarkoitetulla tavalla sisältyy se, että henkilö kouluttautuu koulutuksen antajan ohjauksessa. Esimerkiksi pelkkä itseopiskelu internetissä jonkun sinne asettamia tietoja ja ohjeita hyödyntäen sekä muiden tietolähteiden avulla ei olisi kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten.

Vastuu 4 b §:ssä ehdotetusta kouluttautumisesta ei kuitenkaan edellytä esimerkiksi sitä, että joku voidaan tuomita rangaistukseen 4 a §:ssä tarkoitetusta koulutuksen antamisesta. Esimerkiksi henkilön osallistuessa koulutukseen terroristileireillä ei edellytetä, että joku kouluttajista tuomitaan rangaistukseen. Riittävää on, että on selvää, että kouluttajia on vastaanottanut 4 a §:ssä tarkoitettua koulutusta.

Kouluttautumisen luonne terrorismirikoksena ja valmistelutyypisenä tekona ilmais-

taisiin tunnusmerkistöön keskeisenä elementtinä sisältyvällä subjektiivisella tunnusmerkillä. Sen mukaan rikosoikeudellinen vastuu edellyttäisi, että koulutuksen ottaja menettelee tunnusmerkistössä mainitulla tavalla tehdäkseen rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettua rikoksen. Tunnusmerkki olisi samanlainen kuin luvun 2 §:n mukaisessa terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelussa. Vain sellainen koulutus, jota henkilö ottaa tunnusmerkistöön sisältyvän subjektiivisen tunnusmerkin edellyttämässä tarkoituksessa, voi tulla arvioitavaksi 4 b §:ssä tarkoitettuna kouluttautumisena terrorismirikoksen tekemistä varten.

Subjektiivinen tunnusmerkki ilmentää sitä, että kouluttautuminen tähtää nimenomaan siinä mainitun rikoksen tekemiseen. Kouluttajan tulee olla päättänyt, että hän tekee sellaisen rikoksen. Riittävää kuitenkin olisi, että hän kouluttautuessaan oli päättänyt jonkin sellaisen teon tekemisestä, joka säädetään rangaistavaksi luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai 2 momentissa. Kyseessä täytyy olla konkreettinen, riittävällä tavalla yksilöity teko. Pelkästään yleinen valmius tarpeen tullen tehdä lainkohdissa mainittu rikos ei ole riittävää. Terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen ei toisaalta kuitenkaan tarvitsisi olla kouluttautumisvaiheessa yksityiskohdiltaan yksilöity esimerkiksi tekoajan taikka teon kohteena olevan henkilön tai paikan osalta taikka muiden vastaavien seikkojen osalta. Arvioitaessa sitä, onko rikos konkreetisoitu riittävästi, voidaan tulkintapuvälineenä hyödyntää niitä lähtökohtia, joiden pohjalta arvioidaan, onko yllytyksen ja avunannon kohteena oleva päärikos riittävästi yksilöity. Tavoiteltava teko voisi siis myös kuulua vaihtoehtoisten rikosnimikkeiden piiriin. Riittävää rangaistusvastuun toteutumisen kannalta ei sitä vastoin olisi, että henkilö ottaa koulutusta jossakin muussa rikollisessa tarkoituksessa. Jos rikoksen edellyttämä subjektiivinen tunnusmerkki ei toteudu, menettely ei ole rangaistavaa, ellei se sitten toteuta jonkin muun rikoksen kuten ampuma-aserikoksen edellytyksiä.

Rikoksen tunnusmerkistö toteutuisi, kun henkilö on ryhtynyt ottamaan säännöksessä tarkoitettua koulutusta siinä mainitussa tar-

koituksessa. Kouluttautuminen olisi rikos, joka yleensä täyttyisi melko pian sen jälkeen, kun tunnusmerkistön mukaista koulutusta ryhdytään ottamaan edellä mainitussa tarkoituksessa. Edellytyksenä rangaistavuudelle ei olisi, että henkilö saavuttaa tietyn osaamisen tai tietyt valmiudet. Myös tarkoitustunnusmerkki ilmentää kuitenkin osaltaan sitä, että kouluttautumisen tulee tapahtua vakavasti. Tunnusmerkistön täyttymistä ei estäisi esimerkiksi se, että kouluttautuminen keskeytyy ennen koulutuksen päättymistä viranomaisen estäessä terroristisen koulutusleirin toiminnan jatkumisen. Hankitun koulutuksen laatu ja määrä otettaisiin huomioon rangaistuksen määräämisessä.

Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten edellyttää tahallisuutta. Tahallisuuden sisältö määräytyy yleisten sitä koskevien sääntöjen perusteella. Kouluttautujan tulee näin ollen olla tahallisuuden edellyttämällä tavalla selvillä tunnusmerkistön toteuttavista seikoista. Lisäksi rikoksessa täytyy toteutua edellä selostettu tarkoitustunnusmerkki, joka sisältää korotetun tahallisuusvaatimuksen.

Säännökseen kuuluisi toissijaisuuslauseke, ja säännöksen soveltamisessa tulee muutenkin ottaa huomioon rikosten yhtymistä koskevat yleiset lähtökohdat. Toissijaisuuslausekkeen mukaan kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tuomittaisiin, jollei teko ole luvun 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava. Konkurensisijajärjestelmän perusteisiin kuuluu se, että henkilöä ei täytetyn rikoksen ohella tuomita erikseen saman rikoksen aikaisemmista vaiheista eli yrityksestä ja valmistelusta tai valmisteluluontoisesta rikoksesta, sikäli kun ne on säädetty rangaistavaksi. Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten on valmistelutyypinen rikos. Jos menettely toteuttaa 1 §:ssä tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tai sen yrityksen vastuuedellytykset, sovellettaisiin ensi sijassa niitä koskevia säännöksiä. Myös terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelun ja kouluttautumisen terrorismirikoksen tekemistä varten välisessä suhteessa sovelletaan toissijaisuuslauseketta. Kouluttautuminen voi koskea ampuma-aseiden käyttöä, ja ampumaseen hallussapito on yksi terroristisessa tar-

koituksessa tehtävän rikoksen valmistelun muoto. Kouluttautuminen voi koskea räjähteiden valmistusta, ja räjähteen valmistaminen on valmistelun tekemuoto. Jos kouluttautumista koskeva teko on rangaistava myös valmisteluna, sovelletaan 2 §:ää.

Se, arvioidaanko kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten yhdeksi vai useammaksi kouluttautumista koskevaksi rikokseksi, määräytyisi rikosten lukuisuutta koskevien yleisten sääntöjen mukaan. Samaa terroristiseen tekoon tähtäävät koulutuksen osat muodostavat lähtökohtaisesti yhden kouluttautumisen terrorismirikoksen tekemistä varten. Sama koskee tietyn koulutuskokonaisuuden eri osia. Tästä olisi kysymys esimerkiksi henkilön osallistuessa ensin yhdellä paikkakunnalla teoreettiseen koulutukseen ja siirtyessä pian tämän jälkeen toiselle paikkakunnalle asiaa koskevaan käytännölliseen koulutukseen.

Rikoslain 1 luvun 7 §:n 3 momentin mukaan Suomen lakia sovelletaan tekopaikan laista riippumatta myös Suomen ulkopuolella tehtyyn rikoslain 34 a luvussa tarkoitettuun rikokseen. Säännös tulisi näin ollen koskemaan myös kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten.

Rangaistuksena kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tuomittaisiin sakkoa tai vankeutta enintään kolme vuotta. Rangaistuksen määräämisessä ja mittaamisessa keskeistä olisi normaaliin tapaan teon rangaistusarvo. Rangaistus on rikoslain 6 luvun 4 §:n mukaan mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa teon vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttimiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen.

Kouluttautumisrikoksen erilaisissa ilmenismuodoissa voi olla varsin erilainen rangaistusarvo. Teon vahingollisuuden ja vaarallisuuden osalta huomiota kiinnitettäisiin kouluttautumisen merkitykseen tavoitellun terroristisen teon kannalta. Merkitystä olisi tällöin ensinnäkin tavoiteltavan terroristisen teon luonteella ja sen tapahtumisen todennäköisyydellä. Toiseksi huomiota tulisi kiinnittää kouluttautumisen laatuun ja laajuuteen sekä siihen, mikä merkitys kouluttautumisella olisi kyseisen terroristisen teon toteuttamisen kannalta. Mitä laajempaa otettu

koulutus on ja mitä vahingollisempia vaikutuksia koulutuksella saaduilla tiedoilla ja taidoilla on tarkoitus aiotussa terroristisessa rikoksessa aiheuttaa, sitä paheksuttavampana kouluttautumista voidaan pitää.

Asian arviointiin vaikuttaisi myös se, kuinka vaikeaa tällaisten tietojen saaminen on muuta kautta. Terroristileirillä saatu koulutus on usein monipuolisempaa ja kokonaisvaltaisempaa ja näin myös tavoiteltavan terroristisen teon kannalta vaarallisempaa kuin muissa puitteissa otettu terroristinen koulutus. Myös muun muassa tahallisuuden aste otettaisiin huomioon rangaistuksen määräämisessä.

Valmistelurikokset ja valmisteluluontoiset rikokset ovat rikoksen yritystäkin varhaisempia rikoksen esivaiheita. Henkilö voi vapautua rikoksen yritystä koskevasta vastuusta yrityksestä luopumista ja tehokasta katumista koskevien rikoslain 5 luvun 2 §:n sääntöjen mukaan. Voi vaikuttaa epäjohdonmukaiselta, jos tällainen vapautuminen ei voi tapahtua yritystä varhaisemman rikoksen esivaiheen yhteydessä. Tärkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelua koskevan rikoslain 21 luvun 6 a §:n 2 momentissa asiasta on nimenomaisesti säädetty. Kouluttautumisessa terrorismirikoksen tekemistä varten asiasta ei ehdoteta säädettäväksi ottaen huomioon muun muassa sen, että tässä rikoksessa koulutusta ottanut ei useinkaan voi täysin poistaa jo tapahtuneen kouluttautumistoimintansa merkitystä. Mainitussa lainkohdassa tarkoitettut seikat on kuitenkin syytä ottaa huomioon rangaistuksen määräämisessä ja arvioitaessa mahdollisuuksia toimenpiteistä luopumiseen kouluttautumisessa terrorismirikoksen tekemistä varten.

4 c §. *Värväys terrorismirikoksen tekemiseen.* Uuteen pykälään ehdotetaan siirrettäväksi muuttamattomana rangaistussäännös, joka on nykyisin 4 b §:ssä.

5 §. *Terrorismin rahoittaminen.* Pykälän nykyisessä 2 momentissa todetaan, että terrorismin rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 1 §:ssä tarkoitettuja rikoksia. Momentin loppu ehdotetaan muutettavaksi siten, että varoilla rahoitetaan 1—4 tai 4 a—4 c §:ssä tarkoitettua rikosta. Momentin muuttamisella tällä tavalla terrorismin rahoit-

taminen ulotettaisiin siis koskemaan terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemisen valmistelua ja edistämistä koskevia tekoja, joiltakin osin myös terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelua edistäviä tekoja.

Momentin niitä osia, joissa kuvataan rahoittamisen tekoja, ei muutettaisi. Ilmaisu ”varat” tarkoitetaan lähtökohtaisesti kaikenlaista omaisuutta, jolla on taloudellista arvoa. Omaisuus voi olla aineellista tai aineetonta taikka irtainta tai kiinteää. Varojen antamisella tarkoitetaan esimerkiksi omien rahojen antamista terroritekoja tekeväälle henkilölle tai yhteisölle. Välillisenä varojen antamisena rangaistavaksi voisi tulla esimerkiksi varojen antaminen toiselle tietoisena siitä, että tämä tulee luovuttamaan ne kolmannelle taholle, jonka on tarkoitus toteuttaa ehdotetussa 2 momentissa mainittu teko. Varojen kerääminen voi sen sijaan olla suoranaista varainkeruuta esimerkiksi keräyksen järjestämällä.

Terrorismin rahoittamiseen sisältyvän subjektiivisen tunnusmerkin mukaan varojen antamisen ja keräämisen tulee tapahtua ”rahoitukseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 1—4 tai 4 a—4 c §:ssä tarkoitettua rikosta”. Rangaistusvastuu edellyttää voimassa olevan säännöksenkin mukaan vastaavan subjektiivisen seikaston näyttämistä toteen. Momentin muutetun sanamuodon (”rikosta”) mukaisesti terrorismin rahoittamisesta olisi yksittäisenkin terrorismirikoksen rahoittaminen. Subjektiivisen tunnusmerkin mukaisen tarkoituksen tai tietoisuuden kohteena olevan rahoitettavan terrorismirikoksen ei tarvitsisi olla yksityiskohtaisesti yksilöity esimerkiksi tekoajan tai -paikan suhteen. Momentin mukaisissa tapauksissa rangaistavuus ei edelleenkään edellyttäisi sitä, että varat tosiasiasa käytetään momentissa viitatus terrorismirikoksen tekemiseen.

Jos varojen antamista tai keräämistä ei voitaisi momentin edellyttämällä tavalla kytkeä mihinkään 1—4 tai 4 a—4 c §:ssä tarkoitettuun rikokseen, kysymys voisi olla 5 a §:n tarkoittamasta terroristiryhmän rahoittamisesta.

Rikosten yhtymisen osalta sovelletaan sitä koskevia yleisiä lähtökohtia. Jos henkilö on eri teoilla rahoittanut useaa erillistä luvun

1 §:ssä tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehtyä rikosta, voi kyse olla useasta rahoittamisrikoksesta. Jos joku rahoittaa useaa tiettyyn terroristisessa tarkoituksessa tehtävään rikokseen tähtäävän valmistelun muotoa, on kyseessä lähtökohtaisesti yksi rahoittamisrikos.

Terrorismin rahoittamisen asteikko vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kahdeksan vuotta on ankara. Enimmäisrangaistuksen taustalla on vuoden 2002 puitepäätös. Yleisperusteluissa on käsitelty sitä, että terrorismin rahoittamisen enimmäisrangaistus on jo nykyään korkeampi kuin joidenkin rahoitettavien terrorismirikosten enimmäisrangaistus. Myös tässä esityksessä terrorismin rahoittamisen kohderikoksiksi ehdotetuissa terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelussa ja kouluttautumisessa terrorismirikoksen tekemistä varten on lievempi rangaistusasteikko kuin terrorismin rahoittamisessa. Rikokselle edellytyksiä luovasta toiminnasta kuten rahoittamisesta ei lähtökohtaisesti tule rangaista ankaremmin kuin rahoituksen kohteena olevasta rikoksesta. Näin on siinäkin tapauksessa, että rahoitettava rikos on valmistelutyypinen rikos. Tämän vuoksi rahoitettavasta rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus muodostaa tällaisissa tapauksissa yleensä käytännössä tuon rikoksen rahoittamisesta tuomittavan rangaistuksen ylärajan.

Terrorismin rahoittamisesta on säädetty neljän kuukauden vähimmäisrangaistus. Tässä esityksessä ehdotetaan, että terrorismin rahoittamisen kohderikoksena voi olla myös terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu ja kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Näissä terrorismirikoksen varhaisvaiheissa voidaan rangaistusasteikon mukaan tuomita sakkorangaistus. Edellä selostettu lähtökohta koskee myös vähimmäisrangaistuksia. Sen mukaisesti terrorismin rahoittamisesta voisi periaatteessa tulla tuomittavaksi säädetyn neljän kuukauden vähimmäisrangaistuksen alittava vankeusrangaistus tai jopa sakkorangaistus. Rangaistusasteikon lieventämistä koskevan rikoslain 6 luvun 8 §:n 4 momentin mukaan jos rikoksesta on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vankeutta määrääjäksi, tuomioistuimien voi tässä pykälässä tarkoitetuissa tapa-

uksissa määrätä rangaistukseksi vankeuden sijasta sakkoa, jos siihen on erityisen painavia syitä. Rikoslain 6 luvun 8 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella yhtenä tällaisena, rangaistusasteikon lieventämisen ja, 4 momentin soveltuessa, sakkorangaistuksen tuomitsemisen mahdollistavana perusteena on se, että siihen on rikoslain 6 luvun 6 tai 7 §:ssä mainituilla tai muilla poikkeuksellisilla perusteilla tuomiossa mainittavia erityisiä syitä. Teon rangaistusarvon ja systemaattisten syiden edellyttäessä edellä tarkastelluissa tapauksissa vähimmäisrangaistusta lyhyempää vankeusrangaistusta tai sakkorangaistusta käsillä voisi olla rikoslain 6 luvun 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu peruste.

Rangaistus määrätään edellä mainitut yleiset lähtökohdat huomioon ottaen yleisten rangaistuksen määräämistä koskevien sääntöjen mukaan. Rangaistuksen määräämisen lähtökohtana on rikoksen rangaistusarvo. Rangaistus on mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttimiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen. Terrorismin rahoittamisen rangaistusarvon määräytymisessä on kaksi keskeistä elementtiä. Huomioon on ensiksikin otettava rahoitettavan rikoksen vakavuus mukaan lukien sen tekemisen todennäköisyys. Toiseksi on otettava huomioon, mikä merkitys syyksiluetulla rahoittamisella tekijän käsityksen mukaan oli rahoitettavan rikoksen kannalta. Tässä etenkin rahoituksen määrä on merkittävä. Terroristisen rikoksen rahoittaminen on etäämmällä itse rikoksesta kuin avunanto. Tämän vuoksi on katsottu, että yhden vertailukohdan määrättäessä rangaistusta terroristisen rikoksen rahoittamisesta voi muodostaa avunannosta terroristiseen rikokseen tuomittavan rangaistuksen taso. Jos rahoitettava rikos ei ole itse terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos vaan jokin rikoslain 34 a luvun rahoittamisen kohteena kysymykseen tuleva terroristisessa tarkoituksessa tehtävää rikosta valmisteleva tai edistävä rikos, edellä mainitussa rangaistusarvon määrittämisessä tulee vastaavasti ottaa huomioon myös viimeisenä vaiheena olevan terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen vakavuus ja todennäköisyys sekä valmistele-

van tai edistävän rikoksen rahoittamisen merkitys sen kannalta.

Aikaisemmissa hallituksen esityksissä on myös nostettu esiin mahdollisuus tuomita rangaistusasteikko alittaen tai jättää rangaistukseen tuomitsematta. Tämä liittyy muun muassa siihen, että terrorismin rahoittamisen tunnusmerkistö ei edellytä annettavilta tai kerättäviltä varoilta mitään vähimmäismäärää. Tämä näkökohta korostuu nyt, kun terrorismin rahoittamista koskeva rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin säännös laajennetaan koskemaan luvun 1 §:n ohella luvun 2—4 c §:ssä tarkoitettuja rikoksia. Tässä arvioinnissa merkityksellisiä ovat myös edellä mainitut rangaistusasteikkoja koskevat systemaattiset seikat, kun rahoitettavan rikoksen rangaistusasteikko on terrorismirikoksen rahoittamisesta säädettyä lievempi.

Rikoksen yrittystä koskevaan 3 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

Rikoslain 34 a luvun 5 §:n 4 momentissa on toissijaisuuslauseke. Nykyisessä muodossaan siinä todetaan, että mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettuna rikoksena tai sellaisen yrityksenä tai osallisuutena sellaiseen rikokseen taikka 1 tai 2 §:n mukaan tai siitä säädetään muualla laissa ankarampi rangaistus. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin luvun 1 ja 2 §:n ohella ehdotettuun kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevaan 4 b §:ään.

Tämä johtuu ehdotetusta luvun 5 §:n 2 momentin muuttamisesta siten, että rahoituksen kohteena viitattaisiin nykyisen 1 §:n lisäksi 2—4 c §:iin. Rahoitus voi olla niin olennainen osa rahoitettavan rikoksen täytännönpanoa, että rahoittaja katsotaan jopa rikoskumppaniksi rahoitettavassa rikoksessa. Tällöin teko voisi toteuttaa sekä rahoitettavan rikoksen että 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun terrorismin rahoittamisen edellytykset. Etusijan antaminen rankaisemiselle rikollisen toiminnan keskeisimmästä elementistä eli rahoitettavasta rikoksesta eikä rahoittamisrikoksesta, jonka rangaistavuuden perusteena on edellytysten luominen rahoitettavalle rikokselle, on luonnollista etenkin silloin, kun päärikoksen rangaistusasteikko on lievempi kuin edellytyksiä luovan rikoksen rangaistusasteikko.

Ottaen huomioon, että rahoittaminen voi olla etäämmällä itse rikoksesta kuin avunanto ja että rahoittamisen rangaistavuus ei edellytä, että päärikos tehdään, annetaan etusija myös muulle osallisuudelle rahoitettavaan rikokseen kuin rikoskumppanuudelle. Sanotun vuoksi 5 §:n 4 momentin toissijaisuuslauseke on syytä ulottaa 4 b §:ään, jonka rangaistusasteikko on lievempi kuin 5 §:ssä.

Rikoslain 34 a luvun terroristiryhmän toiminnan edistämistä koskevassa 4 §:ssä, koulutuksen antamista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevassa 4 a §:ssä ja värväystä terrorismirikoksen tekemiseen koskevassa 4 b §:ssä (ehdotuksen 4 c §:ssä) on toissijaisuuslauseke, jonka mukaan kyseisestä rikoksesta on tuomittava, jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta. Koska myös terrorismin rahoittamista koskevassa luvun 5 §:ssä on sama rangaistusasteikko, 5 §:n 4 momentin toissijaisuutta ei ole syytä ulottaa viittaamaan mainittuihin pykäliin. Terrorismin rahoittamisen ja luvun 3 §:n terroristiryhmän johtamisen välisessä suhteessa sovelletaan yleisiä kilpailusääntöjä koskevia lähtökohtia.

Lisäksi 5 §:n suomenkieliseen 4 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos siten, että sanan ”siitä” asemesta käytettäisiin sanaa ”testosta” ja ruotsinkieliseen 4 momenttiin siten, että siihen lisättäisiin sanat ”utgör brott”.

5 a §. Terroristiryhmän rahoittaminen. Terroristista rahoittamista koskevia rangaistussääntöksiä täydentämään säädetäisiin yleisperusteluissa lähemmin selvitetystä syistä uusi terroristiryhmän rahoittamista koskeva rangaistussäännös.

Terroristiryhmän rahoittamiseen syyllistyi se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja 6 §:n 2 momentissa tarkoitetulle terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä. Viimeksi mainitun momentin mukaan terroristiryhmällä tarkoitetaan vähintään kolmen henkilön muodostamaa tietyn ajan koossa pysyvää rakenteeltaan jäsentynyttä yhteenliittymää, joka toimii yhteistuumin tehdäkseen 1 §:ssä tarkoitettuja rikoksia.

Varoilla tarkoitettaisiin samaa kuin terrorismin rahoittamista koskevassa 5 §:ssä. Vastaavasti suoraan tai välillisesti tapahtuvalla

varojen antamisella ja keräämisellä tarkoitetaisiin samaa kuin terrorismin rahoittamista koskevassa luvun 5 §:ssä. Varojen antamisessa on yleensä kysymys omien varojen käytöstä. Varojen antaminen voi tapahtua myös välillisesti siten, että henkilö antaa varat toiselle annettavaksi edelleen terroristiryhmälle, ja tämä antaa ne terroristiryhmälle. Varojen keräämisessä terroristiryhmälle on puolestaan kysymys toisten varojen saamisesta haltuun terroristiryhmän käytettäväksi saattamista varten. Keräämisessä varat tulevat yhtä useammalta taholta. Kerääjiä ei välttämättä tarvitse olla kuin yksi, mutta keräämistoiminnan tulee olla luonteeltaan jäsenyntyä.

Rahoittamisen kohteena on luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu terroristiryhmä. Rikos on varojen antamisen osalta täytynyt, kun varat ovat tulleet kyseisen terroristiryhmän haltuun. Varojen keräämisen osalta rikos täyttyy, kun kerääjä on saanut usealta henkilöltä varoja haltuunsa ja hänen tarkoituksenaan on, että varat toimitetaan terroristiryhmälle. Kerääjän tulee siis olla etukäteen päättänyt siitä, että hän kerää varoja terroristiryhmälle ja että varat toimitetaan terroristiryhmälle. Välttämätöntä ei sen sijaan olisi, että hän aikoo nimenomaan itse toimittaa varat terroristiryhmän haltuun.

Toisin kuin 5 §:n mukaisessa terrorismin rahoittamisessa, terroristiryhmän rahoittamisessa rahoittamisen kohteena ei siis ole rikoslain 34 a luvussa tarkoitettu terroristinen rikos, vaan luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu terroristiryhmä. Selvitystä ei näin ollen tarvita siitä, että varat olisi annettu tai kerätty jonkin terroristisen rikoksen tekemistä varten. Riittävää on, että varoja edellä selostetuilla tavoin annetaan tai kerätään 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle terroristiryhmälle.

Terroristiryhmän rahoittamisen rangaistavuuden keskeisenä perusteena on se, että kun varat on toimitettu terroristiryhmälle, varojen päättämistä hyväksyttävään käyttöön ei voida enää tehokkaasti kontrolloida. Vaikka tarkoituksena ei olisi ollut terrorististen rikosten rahoittaminen, varat voivat silti päätyä tällaiseenkin käyttöön. Lisäksi on katsottu, että vaikka kyseiset terroristiryhmän käyttöön saatetut varat menisivät hyväksyttävään tarkoitukseen, tämä voi puolestaan vapauttaa

terroristiryhmän käyttämään muita varoja terrorististen rikosten tekemiseen. Tällaista päättelyä ei voida tehdä kovin yksinkertaisesti, mutta terroristiryhmän rikoksenteopotentiaalin lisäämisen tunnusmerkistössä tarkoitettulla tavalla on syytä olla rangaistavaa. Sanottu merkitsee toisaalta sitä, että olakseen rangaistavaa varojen terroristiryhmän käytettäväksi saattamisella tulee olla terrorististen rikosten tekemisen potentiaalia lisäävä merkitys. Näin yleensä onkin, mutta esimerkiksi varojen laadulla on tässä arvioinnissa merkitystä.

Rikos edellyttää oikeudenvastaisuutta. Terroristiryhmän rahoittamista voidaan lähtökohtaisesti pitää oikeudenvastaisena, eikä oikeudenvastaisuuden tunnusmerkkiä ole tarpeen sisällyttää rangaistussääntöön. Tämä ei sulje pois sitä, etteikö oikeudenvastaisuuden edellytys voisi yksittäistapauksessa esimerkiksi kansainvälisen humanitaarisen oikeuden perusteella jäädä täyttymättä.

Terroristiryhmän rahoittaminen on tahallisuutta edellyttävä rikos. Tahallisuuden sisältö määräytyy sitä koskevien yleisten sääntöjen mukaan. Rikos sisältää kuitenkin korotetun tahallisuusvaatimuksen siltä osin, että tekijä tiesi rahoituksen saajan olevan rikoslain 34 a luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu terroristiryhmä. Terrorismin rahoittamisen rangaistavuus edellyttää siis tekijän nimenomaista tietoisuutta ryhmän luonteesta terroristiryhmänä sellaisena kuin se luvun 6 §:n 2 momentissa määritellään. Yleisrahoittamisen moitittavuuden keskeisenä perusteena on se, että henkilö pitää varmana eli hänelle on täysin selvää, että varojen saajana on nimenomaan 6 §:n 2 momentissa määritelty terroristiryhmä. Tätä koskevan nimenomaisen tietoisuusvaatimuksen asettaminen on tärkeää myös varojen antajan ja kerääjän oikeusturvan kannalta. Lisäksi varojen kerääminen terroristiryhmälle edellyttää edellä todetuilla tavoin, että tekijän tarkoituksena on, että varat toimitetaan terroristiryhmän käyttöön. Muilta osin kysymys on sisällöltään yleisten sääntöjen mukaan määräytyvästä tahallisuudesta suhteessa rikoksen toteuttaviin seikkoihin.

Rangaistuksen määrääminen tapahtuu yleisten sitä koskevien rikoslain 6 luvun säännösten mukaan. Lähtökohtana on rangaistuksen määrääminen rikoksen rangaist-

tusarvon eli rikoksen vahingollisuuden, vaarallisuuden, teon vaikuttimien sekä rikoksesta ilmenevän tekijän muun syyllisyyden mukaan. Keskeistä on se, minkälainen merkitys menettelyllä on ryhmän rikoksenteopotentiaalinalin kannalta tekijän käsityksen mukaan.

Terroristiryhmän rahoittamisen yritys säädettäisiin rangaistavaksi pykälän 2 momentissa. Terroristiryhmän rahoittamisen yritykseen sovellettaisiin rikoslain 5 luvussa säädettyjä yleisiä rikoksen yritystä koskevia säännöksiä. Rikoksen yrityksestä voi varojen antamista koskevan tekotavan osalta olla kysymys silloin, kun varat eivät ole vielä päätyneet 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle terroristiryhmälle. Keräämistä koskevan tekotavan osalta yritys voi olla käsillä, kun tekijä on ryhtynyt keräämistöimiin aikomuksin, että kerätyt varat toimitetaan terroristiryhmälle, mutta rikos ei ole vielä edellä selostetun mukaisesti täyttynyt. Rikoksen yritys edellyttää yritystä koskevien rikoslain 5 luvun 1 §:n yleisten sääntöjen mukaisesti rikoksen tekemisen aloittamista ja säännöksessä tarkoitettua vaaraa. Rikoksen yritykseen liittyvät rikoslain 5 luvun 2 §:ssä säännellyt vastuuvaupuserusteet.

Kolmanteen momenttiin otettaisiin toissijaisuuslauseke. Sen mukaan terroristiryhmän rahoittamista ja sen yritystä koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n tai 46 luvun 1—3 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus. Etusijan saisi säännöksen mukaan ensinnäkin rikosoikeudellinen vastuu terrorismin rahoittamista koskevan rikoslain 34 a luvun 5 §:n perusteella. Mikäli teko toteuttaisi rikoslain 46 luvun 1—3 §:ssä tarkoitettua säännöstelyrikoksen edellytykset, sovellettaisiin sitä koskevia säännöksiä. Tämä on perusteltua ottaen huomioon terroristiryhmän rahoittamista koskevan rangaistus-säännöksen täydentävän luonteen ja sen, että säännöstelyrikokset muodostavat tässä yhteydessä osan sääntelykokonaisuutta, jolla toteutetaan terrorismiin liittyviä eurooppalaisia ja kansainvälisiä velvoitteita ja mekanismeja. Säännöstä ei sovellettaisi myöskään, jos teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus. Myös etusijan saavien rikosten yrityksellä ja osallisuudella niihin olisi etusija.

1.2 Pakkokeinolaki

10 luku Salaiset pakkokeinot

3 §. Telekuuntelu ja sen edellytykset. Pykälän 2 momentin 11 kohdassa säädetään terrorismirikoksista, joiden selvittämisessä voidaan käyttää telekuuntelua. Kohtaan ehdotetaan lisättäväksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittaminen. Kyseisten rikosten rangaistusasteikkona olisi sakkoa tai vankeutta enintään kolme vuotta. Rikosvastuun edellytykset voivat toteutua myös vähemmän vakavissa tapauksissa. Jotta nämä rikokset yksityisyyteen voimakkaasti puuttuvan pakkokeinon perusterikoksina paremmin rinnastuisivat muihin momentissa mainittuihin perusterikoksiin, asetetaan rikoksen vakavuudelle lisäedellytys, jonka mukaan kyseessä tulee olla siinä määrin vakava teko, että teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta. Se, että teko edellyttää vakavuudeltaan vankeusrangaistusta, ei tarkoita sitä, että teosta todennäköisesti tultaisiin tuomitsemaan esimerkiksi ehdoton vankeusrangaistus. Kriteeri viittaa siihen, että teko on vakavuudeltaan sellainen, että se ei ole sakolla sovitettavissa. Keinon käyttäminen edellyttää luonnollisesti myös muiden pakkokeinon käytön edellytysten kuten suhteellisuusvaatimuksen toteutumista. Useimmat pykälässä mainitut rikokset ovat samalla peitetoiminnan käytön perusterikoksia luvun 27 §:n 2 momentissa olevan viittauksen johdosta.

6 §. Televalvonta ja sen edellytykset. Pykälän 2 momentin 6 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittaminen. Kohdassa mainitaan nykyisin terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu. Momentissa mainitut rikokset ovat samalla sijaintitietojen hankkimisen ja tukiasematietojen hankkimisen perusterikoksia 8 §:ssä ja 10 §:n 2 momentissa olevien viittausten johdosta.

14 §. Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset. Pykälän 2 momentin 4 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittaminen. Perusterikosta koske-

vaa vaatimusta täydennetään näissä rikoksissa vakavuutta koskevalla vaatimuksella kuten telekuuntelussa. Kohdassa mainitaan nykyisin terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu.

16 §. Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset. Pykälän 3 momentin 3 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittaminen. Perusterikosta koskevaa vaatimusta täydennetään näissä rikoksissa vakavuutta koskevalla vaatimuksella kuten telekuuntelussa. Kohdassa mainitaan nykyisin terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu. Momentissa mainitut rikokset ovat samalla kotirauhan suojaamaan paikkaan ja rikoksen johdosta vapautensa menettäneeseen kohdistuvan teknisen katselun perusterikoksia 19 §:n 4 momentissa olevan viittauksen johdosta sekä henkilön teknisen seurannan ja teknisen laitetarkkailun perusterikoksia 21 §:n 3 momentissa ja 23 §:n 3 momentissa olevien viittausten johdosta.

1.3 Poliisilaki

5 luku Salaiset tiedonhankintakeinot

3 §. Salainen tiedonhankinta rikoksen paljastamiseksi. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 12 kohdassa mainitaan kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Tämän muutoksen myötä pykälän nykyiset 12 ja 13 kohta siirtyisivät 13 ja 14 kohdaksi. Uudessa 15 kohdassa mainittaisiin terroristiryhmän rahoittaminen. Uusia perusterikoksia koskisi edellä pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n yhteydessä selostettu teon vakavuutta koskeva vaatimus.

5 §. Telekuuntelu ja sen edellytykset. Pykälän 2 momentissa säädetään rikoksista, joiden estämisessä voidaan käyttää telekuuntelua. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että 12 kohdassa mainitaan kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Tämän muutoksen myötä momentin nykyiset 12 ja 13 kohta siirtyisivät 13 ja 14 kohdaksi. Uudessa 15 kohdassa mainittaisiin terroristiryhmän rahoittaminen. Uusia perusterikoksia koskisi edellä pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n yhteydessä selostettu teon vakavuutta koskeva vaatimus.

8 §. Televalvonta ja sen edellytykset. Pykälän 2 momentin 6 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittaminen. Kohdassa mainitaan nykyisin terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu. Momentissa mainitut rikokset ovat samalla tukiasematietojen hankkimisen perusterikoksia 11 §:n 2 momentissa olevan viittauksen johdosta.

15 §. Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset. Pykälän 2 momentin 4 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittaminen. Uusia perusterikoksia koskisi edellä pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n yhteydessä selostettu teon vakavuutta koskeva vaatimus. Kohdassa mainitaan nykyisin terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu.

17 §. Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset. Pykälän 4 momentin 3 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittaminen. Uusia perusterikoksia koskisi edellä pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n yhteydessä selostettu teon vakavuutta koskeva vaatimus. Kohdassa mainitaan nykyisin terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu. Momentissa mainitut rikokset ovat samalla kotirauhan suojaamaan tilaan tai muuhun paikkaan ja rikoksen johdosta vapautensa menettäneen teknisen katselun perusterikoksia 19 §:n 4 momentissa olevan viittauksen johdosta sekä henkilön teknisen seurannan ja teknisen laitetarkkailun perusterikoksia 21 §:n 3 momentissa ja 23 §:n 3 momentissa olevien viittausten johdosta.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

3 Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

Tässä esityksessä ehdotetaan terrorismiin liittyvien tekojen rangaistavuuden laajentamista kolmessa suhteessa. Ensinnäkin ehdotetaan, että rangaistavaksi säädetään kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä var-

ten. Toiseksi esityksessä ehdotetaan, että terrorismin rahoittamista koskeva rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentti laajennetaan kosemaan luvun 1 §:ssä tarkoitettujen terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten rahoittamisen ohella luvun 2—4 c §:ssä mainittujen rikosten rahoittamista. Kolmanneksi rikoslain 34 a lukua täydennettäisiin terroristiryhmän rahoittamista koskevalla säännöksellä.

Tiettyjen tietojen ja taitojen opiskelun säättäminen rangaistavaksi on erittäin poikkeuksellista. Tällaisessa kriminalisoinnissa on sensuurin piirteitä, koska sen kautta säännellään sitä, minkälaista informaatiota ihmisillä on oikeus vastaanottaa ja minkälaista ei. Perustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauten sisältyy säännöksen mukaan oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla.

Myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen (SopS 19/1990) 10 artiklan 1 kappaleen mukaan sananvapaus pitää sisällään vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja viranomaisten siihen puuttumatta. Artiklan 2 kappaleen mukaan sananvapauden käyttö voidaan kuitenkin asettaa sellaisten muodollisuuksien, ehtojen, rajoitusten ja rangaistusten alaiseksi, jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa muun ohessa yleisen turvallisuuden vuoksi tai rikollisuuden estämiseksi.

Terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan kouluttautumisen säätäminen rangaistavaksi sekä siihen liitettävä mahdollisuus käyttää pakkokeinolain mukaisia salaisia pakkokeinoja ja poliisilain mukaisia salaisia tiedonhankintakeinoja voivat koskettaa myös perustuslain 10 §:ssä turvattua yksityiselämän suojaa ja 13 §:ssä turvattua kokoontumis- ja yhdistymisvapautta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslain 10 §:n 2 momentin mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Perustuslain 13 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lupaa hankkimatta järjestää kokouksia ja mielenosoituksia sekä osal-

listua niihin. Lisäksi perustuslain liikkumisvapautta koskevan 9 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa. Pykälän 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus lähteä maasta. Tähän oikeuteen voidaan lailla säätää välttämättömiä rajoituksia oikeudenkäynnin tai rangaistuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi taikka maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisen turvaamiseksi.

Perustuslain 10 §:ää ja 13 §:ää vastaavaa sääntelyä on Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa (yksityis- ja perhe-elämän suoja) ja 11 artiklassa (kokoontumis- ja yhdistymisvapaus). Myös näiltä osin artikloissa mahdollistetaan poikkeamismahdollisuus esimerkiksi silloin, kun se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa yleisen turvallisuuden vuoksi tai rikollisuuden estämiseksi.

Kouluttautumisen osalta kysymyksessä olevat tiedot ja taidot ovat merkittävilta osin hankittavissa laillisilla ja osin jopa tavanomaisilla tavoilla, kuten kirjallisuuteen perehtymällä ja asepalveluksen käymällä. Koulutusta on hankittavissa fyysisten koulutusympäristöjen kuten terroristileirien ohella esimerkiksi internetin välityksellä. Nämä seikat asettavat haasteensa kouluttautumisen kriminalisoimiselle. Tässä tarkoitettun kouluttautumisen todella tehokas estäminen ja siihen puuttuminen edellyttäisivät varsin laajamittaista valvontaa ja ihmisten seurantaa samoin kuin maasta poistumisen, ampumaseiden käsittelymahdollisuuksien ja eräiden vaarallisten ja vahingollisten tuotteiden hankinnan rajoittamista tai estämistä vielä nykyistä selvästi pidemmälle menevästi. Tämä olisi demokraattisen yhteiskunnan näkökulmasta ongelmallista. Tavoitteeseen eli terroristitekojen tekemisen estämiseen on puututtava siten, että pysytään suhteellisuusperiaatteen rajoissa. Lisäksi kriminalisoinnilta tulee voida edellyttää tehokkuutta, ja rangaistava menettely tulee kuvata laillisuusperiaatteen edellyttämien tavoin tarkkarajaisesti.

Kriminalisoinnin edellytysten mukaiset rajaukset ehdotetaan toteutettavaksi kiinnittämällä rangaistavan kouluttautumisen edellytykset rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä rangaistavaksi säädettyyn terrorismirikoksen te-

kemistä varten tapahtuvaan koulutuksen antamiseen. Kouluttautuminen koskisi viimeksi mainitussa lainkohdassa tarkoitettuja aseiden, räjähteiden ja aineiden valmistusta ja käyttöä sekä niiden lisäksi muiden erityisten menetelmien tai tekniikoiden käyttöä eli potentiaalisesti hyvin vaarallisten tietojen ja taitojen hankkimista. Yhteydestä rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettuun koulutuksen antamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten seuraisi, että kysymys tulee olla näiden tietojen ja taitojen hankkimisesta rikoslain 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettulla tavalla. Lisäksi rangaistavan menettelyn alaa rajataan edellyttämällä, että koulutusta otetaan terroristisessa tarkoituksessa tehdyn rikoksen tekemistä varten. Perus- ja ihmisoikeusjärjestelmän tarkoituksena ei ole suojata henkilön kouluttautumista tällaisen rikoksen tekemistä varten. Selostetuin tavoin rangaistavan käyttäytymisen ala voidaan rajata terrorismirikoin näkökulmasta vakavana pidettäviin tilanteisiin suhteellisuusperiaatetta ja laillisuusperiaatetta sekä perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittavalla tavalla.

Perustuslain perusoikeussäännöksistä terrorismiin liittyvän rahoittamisen rangaistavuuden laajentamisen voidaan katsoa sivuavan perustuslain 15 §:ssä turvattua omaisuuden suojaa. Säännöksen 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Ehdotettu rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momentin laajennus ja ehdotettu terroristiryhmän rahoittamista koskeva rangaistussäännös rajoittavat henkilön omaisuutta koskevaa toimintavapautta vain vähäisessä määrin ja nimenomaan siten, että rajoitetaan henkilön mahdollisuuksia käyttää varojaan. Perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisella ei voida perustella etenkin tarvetta käyttää omaisuutta rikoslaisissa rangaistavaksi säädettyjen terrorismirikosten rahoittamiseen, mutta ei myöskään terroristiryhmän rahoittamiseen.

Nyt kysymyksessä olevien rangaistussäännösten tavoitteena on tehostaa etenkin perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan turvattujen elämän sekä henkilökohtaisen vapauden, koskemattomuuden ja turvallisuuden suojaa. Rangaistavaksi säädettyjä tekoja koskevat rangaistusasteikot ovat oikeassa suhteessa mainittuun tavoitteeseen nähden. Kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten

ja terroristiryhmän rahoittamisesta voitaisiin tuomita sakkoa tai vankeutta enintään kolme vuotta. Terrorismin rahoittamisen enimmäisrangaistus kahdeksan vuotta vankeutta vastaa vuoden 2002 puitepäätöksen vaatimuksia. Säännökset on laadittu perustuslain 8 §:n mukaisen rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämien tavoin tarkkarajaisiksi.

Ehdotetut pakkokeinolain ja poliisilain mukaiset poliisiin toimivaltuuksien laajennukset kaventavat perustuslain 10 §:n ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan mukaista yksityiselämän suojaa. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslain 10 §:n 2 momentin mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Pykälän 3 momentissa todetaan, että lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Lailla voidaan lisäksi säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksessa sekä vapaudenmenetyksen aikana. Kuten edellä on todettu, Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan kysymyksessä olevien oikeuksien käyttämiseen voidaan puuttua silloin, kun se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa yleisen turvallisuuden vuoksi tai rikollisuuden estämiseksi.

Ehdotuksen mukaan oikeus käyttää pakkokeinolain 10 luvussa tarkoitettua telekuuntelua, televelvontaa, peiteltyä tiedonhankintaa ja teknistä kuuntelua samoin kuin oikeus käyttää poliisilain 5 luvun mukaista salaista tiedonhankintaa rikoksen paljastamiseksi, telekuuntelua, televelvontaa, peiteltyä tiedonhankintaa ja teknistä kuuntelua laajenisivat koskemaan terrorismin rahoittamisen uusia tekemuotoja, terroristiryhmän rahoittamista ja kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten. Näitä keinoja koskevien pykälämuutosten myötä muissa pykälissä olevien viittausten kautta myös muita salaisia pakkokeinoja ja poliisin salaisia tiedonhankintakeinoja olisi käytettävissä kysymyksessä olevien rikosten selvittämisessä ja estämisessä.

Pakkokeinolain ja poliisilain mukaan salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja voidaan käyttää terrorismin rahoittamisen selvittämisessä, paljastamisessa ja estämisessä. Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terroristiryhmän rahoittaminen puolestaan saatettaisiin pääosin samaan asemaan kuin saman rangaistusasteikon omaava terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu. Ottaen huomioon, että rangaistavuuden edellytykset voivat mainituissa uusissa rikoksissa toteutua myös vähemmän vakavissa tapauksissa, esityksessä on muissa keinoissa kuin pakkokeinolain ja poliisilain mukaisessa televalvonnassa edellytykseksi asetettu, että kysymyksessä olevan teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta. Tällä rajauksella mainitut rikokset ovat törkeydeltään verrattavissa kyseisten pakkokeinojen ja salaisten tiedonhankintakeinojen muihin perusterikoksiin.

Toimivaltuuksien laajennukset koskisivat perustuslain 10 §:ssä mainittuja yksilön tai

yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavia rikoksia. Lisäksi perusoikeuksien rajoitukset olisivat perustuslakivaliokunnan käytännössä muodostuneiden perusoikeuksien rajoitusperusteiden mukaisia. Ehdotetut rajoitukset perustuisivat laissa olevaan tarkkarajaiseen ja täsmälliseen säännökseen. Rajoitukset olisivat painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia ja tarpeellisia tavoitteena olevan vakavien rikosten tehokkaan torjumisen ja selvittämisen kannalta. Toimivaltuuksien laajennuksiin olisivat sovellettavissa myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaiset perusoikeuksiin puuttumisen perusteet.

Mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Asiassa on kuitenkin perusteltua hankkia perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**rikoslain 34 a luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 34 a luvun 4 b § sekä 5 §:n 2 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 4 b § laissa 1370/2007 sekä 5 §:n 2 ja 4 momentti laissa 17/2003, sekä
lisätään 34 a lukuun uusi 4 c ja 5 a § seuraavasti:

34 a luku

Terrorismirikoksista

4 b §

Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten

Joka tehdäkseen 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetun rikoksen kouluttautuu 4 a §:ssä tarkoitetulla tavalla räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksessa tai käytössä taikka muiden erityisten menetelmien tai tekniikoiden käytössä, on tuomittava, jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava, *kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

4 c §

Värväys terrorismirikoksen tekemiseen

Joka edistääkseen 1 tai 2 §:ssä tarkoitettua rikollista toimintaa taikka tietoisena siitä, että hänen toimintansa edistää sitä, perustaa tai organisoii terroristiryhmän taikka värvää tai yrittää värvätä väkeä terroristiryhmään tai muuten tekemään mainituissa pykälissä tarkoitettua terrorismirikoksen, on tuomittava, jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä anka-

raa tai ankarampaa rangaistusta, *värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

5 §

Terrorismin rahoittaminen

Terrorismin rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 1—4 tai 4 a—4 c §:ssä tarkoitettua rikosta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettuna rikoksena tai sellaisen yrityksenä tai osallisuutena sellaiseen rikokseen taikka 1, 2 tai 4 b §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa ankarampi rangaistus.

5 a §

Terroristiryhmän rahoittaminen

Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä, on tuomittava *terroristiryhmän rahoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n tai 46 luvun 1—3 §:n mukaan tai teosta säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

2.

Laki

pakkokeinolain 10 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 3 §:n 2 momentti, 6 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti ja 16 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti laissa 1146/2013 sekä 14 §:n 2 momentti ja 16 §:n 3 momentti laissa 438/2013, seuraavasti:

10 luku

Salaiset pakkokeinot

3 §

Telekuuntelu ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa telekuuntelua rikoksesta epäillyn hallussa olevan tai hänen oletettavasti muuten käyttämänsä telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta;

2) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamisesta, sotaan yllyttämisestä, maanpetoksesta, törkeästä maanpetoksesta, vakoilusta, törkeästä vakoilusta, turvallisuussalaisuuden paljastamisesta, luvattomasta tiedustelutoiminnasta;

3) valtiopetoksesta, törkeästä valtiopetoksesta, valtiopetoksen valmistelusta;

4) törkeästä sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisestä;

5) lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä;

6) taposta, murhasta, surmasta, rikoslain 21 luvun 6 a §:ssä tarkoitetusta kyseisen luvun 1, 2 tai 3 §:n mukaisesta törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta;

7) törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä, törkeästä vapaudenriistosta, ihmiskaupasta, törkeästä ihmiskaupasta, panttivangin ottamisesta, panttivangin ottamisen valmistelusta;

8) törkeästä ryöstöstä, törkeän ryöstön valmistelusta, törkeästä kiristyksestä;

9) törkeästä kätkemisrikoksesta, ammattimaisesta kätkemisrikoksesta, törkeästä rahanpesusta;

10) tuhotyöstä, liikennetuhotyöstä, törkeästä tuhotyöstä, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähderikoksesta, kaappauksesta;

11) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetusta terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, terroristiryhmän johtamisesta, terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangais-

tusta, värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen, terrorismin rahoittamisesta, terroristiryhmän rahoittamisesta, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;

- 12) törkeästä vahingonteosta;
- 13) törkeästä petoksesta, törkeästä kiskonnasta;
- 14) törkeästä rahanväärennyksestä;
- 15) törkeästä ympäristön turmelemisesta; tai
- 16) törkeästä huumausainerikoksesta.

6 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa televalvontaa rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
 - 2) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdystä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;
 - 3) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdystä, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuneesta luvattomasta käytöstä, vahingonteosta, viestintäsalaisuuden loukkauksesta tai tietomurrosta;
 - 4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä, lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin tai parituksesta;
 - 5) huumausainerikoksesta;
 - 6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai terroristiryhmän rahoittamisesta;
 - 7) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
 - 8) törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä;
 - 9) panttivangin ottamisen valmistelusta; taikka
 - 10) törkeän ryöstön valmistelusta.
-

14 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa, jos on syytä olettaa, että toimenpiteellä saadaan selvitystä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
 - 2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tai parituksesta;
 - 3) huumausainerikoksesta;
 - 4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta taikka kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai terroristiryhmän rahoittamisesta, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
 - 5) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
 - 6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvästä varkaudesta tai kätkemisrikoksesta;
 - 7) panttivangin ottamisen valmistelusta; taikka
 - 8) törkeän ryöstön valmistelusta.
-

16 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että kuuntelun kohteena olevaa henkilöä on syytä epäillä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
 - 2) huumausainerikoksesta;
 - 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta taikka kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai terroristiryhmän rahoittamisesta, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
 - 4) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
 - 5) panttivangin ottamisen valmistelusta; tai
 - 6) törkeän ryöstön valmistelusta.
-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

3.

Laki**poliisilain 5 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 5 luvun 3 §, 5 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 15 §:n 2 momentti ja 17 §:n 4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti laissa 1168/2013, seuraavasti:

5 luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

3 §

Salainen tiedonhankinta rikoksen paljastamiseksi

Tässä luvussa säädettyjä keinoja saadaan käyttää seuraavien rikosten paljastamisessa:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen;
- 2) sotaan yllyttäminen;
- 3) maanpetos, törkeä maanpetos;
- 4) vakoilu, törkeä vakoilu;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastaminen;
- 6) luvaton tiedustelutoiminta;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2–7 kohdassa tai mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävä rikos;
- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu;
- 9) terroristiryhmän johtaminen;

10) terroristiryhmän toiminnan edistäminen;

11) koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten;

12) kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;

13) värväys terrorismirikoksen tekemiseen;

14) terrorismin rahoittaminen;

15) terroristiryhmän rahoittaminen, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta.

5 §

Telekuuntelu ja sen edellytykset

—————
 Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa telekuuntelua henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausumien, uhkusten tai käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaaran-
tamiseen;
- 2) sotaan yllyttämiseen;
- 3) maanpetokseen, törkeään maanpetok-
seen;
- 4) vakoiluun, törkeään vakoiluun;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastamiseen;
- 6) luvattomaan tiedustelutoimintaan;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin
2—7 kohdassa tai mainitun pykälän 2 mo-
mentissa tarkoitettuun terroristisessa tarkoi-
tuksessa tehtävään rikokseen;
- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän ri-
koksen valmisteluun;
- 9) terroristiryhmän johtamiseen;
- 10) terroristiryhmän toiminnan edistämi-
seen;
- 11) koulutuksen antamiseen terrorismiri-
koksen tekemistä varten;
- 12) kouluttautumiseen terrorismirikoksen
tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyt-
täisi vankeusrangaistusta;
- 13) värväykseen terrorismirikoksen teke-
miseen;
- 14) terrorismin rahoittamiseen; tai
- 15) terroristiryhmän rahoittamiseen, jos te-
on vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta.

8 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi an-
taa lupa kohdistaa televalvontaa henkilön
hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muu-
ten käyttämäänsä telesoitteeseen tai telepää-
telaitteeseen, jos henkilön lausumien, uhka-
usten tai käyttäytymisen perusteella taikka
muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen
syllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin ran-
gaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen
tehtyyn rikokseen, josta säädetty ankarin
rangaistus on vähintään kaksi vuotta vanke-
utta;
- 3) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen
tehtyyn, automaattiseen tietojenkäsittelyjär-
jestelmään kohdistuvaan luvattomaan käyt-

töön, vahingontekoon, viestintäsalaisuuden
loukkaukseen tai tietomurtoon;

- 4) seksikaupan kohteena olevan henkilön
hyväksikäyttöön, lapsen houkuttelemiseen
seksuaalisiin tarkoituksiin tai paritukseen;
- 5) huumausainerikokseen;
- 6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän ri-
koksen valmisteluun, kouluttautumiseen ter-
rorismirikoksen tekemistä varten tai terroris-
tiryhmän rahoittamiseen; taikka
- 7) törkeään tulliselvitysrikokseen.

15 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankin-
taa rikoksen estämiseksi, jos henkilön lausumien
tai muun käyttäytymisen perusteella
voidaan perustellusti olettaa hänen syllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin ran-
gaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) seksikaupan kohteena olevan henkilön
hyväksikäyttöön tai paritukseen;
- 3) huumausainerikokseen;
- 4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän ri-
koksen valmisteluun taikka kouluttautumi-
seen terrorismirikoksen tekemistä varten tai
terroristiryhmän rahoittamiseen, jos teon va-
kavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;
- 5) törkeään tulliselvitysrikokseen; taikka
- 6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen,
ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan ri-
kolliseen toimintaan liittyvään varkauteen tai
kätkemisrikokseen.

17 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäk-
si, että henkilön lausumien, uhkausten tai
käyttäytymisen perusteella taikka muutoin
voidaan perustellusti olettaa hänen syllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin ran-
gaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) huumausainerikokseen;
3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun taikka kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten tai terroristiryhmän rahoittamiseen, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta; taikka

4) törkeään tulliselvitysrikokseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 3 päivänä huhtikuuta 2014

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

1.

Laki**rikoslain 34 a luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 34 a luvun 4 b § sekä 5 §:n 2 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 4 b § laissa 1370/2007 sekä 5 §:n 2 ja 4 momentti laissa 17/2003, sekä *lisätään* 34 a lukuun uusi 4 c ja 5 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

34 a luku

Terrorismirikoksista

(uusi)

4 b §

Kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten

*Joka tehdäkseen 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetun rikoksen kouluttautuu 4 a §:ssä tarkoitetulla tavalla räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksessa tai käytössä taikka muiden erityisten menetelmien tai tekniikoiden käytössä, on tuomittava, jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava, **kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.***

4 b §

4 c §

*Värväys terrorismirikoksen tekemiseen**Värväys terrorismirikoksen tekemiseen*

Joka edistääkseen 1 tai 2 §:ssä tarkoitettua rikollista toimintaa taikka tietoisena siitä, että hänen toimintansa edistää sitä, perustaa tai organisoii terroristiryhmän taikka värvää tai yrittää värvätä väkeä terroristiryhmään tai muuten tekemään mainituissa pykälissä tarkoitettua terrorismirikoksen, on tuomittava,

Joka edistääkseen 1 tai 2 §:ssä tarkoitettua rikollista toimintaa taikka tietoisena siitä, että hänen toimintansa edistää sitä, perustaa tai organisoii terroristiryhmän taikka värvää tai yrittää värvätä väkeä terroristiryhmään tai muuten tekemään mainituissa pykälissä tarkoitettua terrorismirikoksen, on tuomittava,

jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, *värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

jollei teko ole 1 tai 2 §:n mukaan rangaistava taikka siitä säädetä muualla laissa yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, *värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi.

5 §

Terrorismin rahoittaminen

Terrorismin rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 1 §:ssä tarkoitettuja rikoksia.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettuna rikoksena tai sellaisen yrityksenä tai osallisuutena sellaiseen rikokseen taikka 1 tai 2 §:n mukaan tai siitä säädetään muualla laissa ankarampi rangaistus.

(uusi)

5 §

Terrorismin rahoittaminen

Terrorismin rahoittamisesta tuomitaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan 1—4 tai 4 a—4 c §:ssä tarkoitettua rikosta.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettuna rikoksena tai sellaisen yrityksenä tai osallisuutena sellaiseen rikokseen taikka 1, 2 tai 4 b §:n mukaan tai *teosta* säädetään muualla laissa ankarampi rangaistus.

5 a §

Terroristiryhmän rahoittaminen

*Joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulle terroristiryhmälle tietoisena ryhmän luonteesta terroristiryhmänä, on tuomittava **terroristiryhmän rahoittamisesta** sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.*

Yritys on rangaistava.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos teko on rangaistava 5 §:n tai 46 luvun 1—3 §:n mukaan tai *teosta* säädetään muualla laissa yhtä ankara tai ankarampi rangaistus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

2.

Laki**pakkokeinolain 10 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 3 §:n 2 momentti, 6 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti ja 16 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti laissa 1146/2013 sekä 14 §:n 2 momentti ja 16 §:n 3 momentti laissa 438/2013, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

10 luku

Salaiset pakkokeinot

3 §

Telekuuntelu ja sen edellytykset

3 §

Telekuuntelu ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa telekuuntelua rikoksesta epäillyn hallussa olevan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepääte-laitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta;

2) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamisesta, sotaan yllyttämisestä, maanpetoksesta, törkeästä maanpetoksesta, vakoilusta, törkeästä vakoilusta, turvallisuussalaisuuden paljastamisesta, luvattomasta tiedustelutoiminnasta;

3) valtiopetoksesta, törkeästä valtiopetoksesta, valtiopetoksen valmistelusta;

4) törkeästä sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisestä;

5) lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä;

6) taposta, murhasta, surmasta, rikoslain 21 luvun 6 a §:ssä tarkoitettua kyseisen lu-

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa telekuuntelua rikoksesta epäillyn hallussa olevan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepääte-laitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta;

2) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantamisesta, sotaan yllyttämisestä, maanpetoksesta, törkeästä maanpetoksesta, vakoilusta, törkeästä vakoilusta, turvallisuussalaisuuden paljastamisesta, luvattomasta tiedustelutoiminnasta;

3) valtiopetoksesta, törkeästä valtiopetoksesta, valtiopetoksen valmistelusta;

4) törkeästä sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämisestä;

5) lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä;

6) taposta, murhasta, surmasta, rikoslain 21 luvun 6 a §:ssä tarkoitettua kyseisen lu-

vun 1, 2 tai 3 §:n mukaisesta törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta;

7) törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä, törkeästä vapaudenriistosta, ihmiskaupasta, törkeästä ihmiskaupasta, panttivangin ottamisesta, panttivangin ottamisen valmistelusta;

8) törkeästä ryöstöstä, törkeän ryöstön valmistelusta, törkeästä kiristyksestä;

9) törkeästä kätkemisrikoksesta, ammattimaisesta kätkemisrikoksesta, törkeästä rahanpesusta;

10) tuhotyöstä, liikennetuhotyöstä, törkeästä tuhotyöstä, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähderikoksesta, kaappauksesta;

11) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, terroristiryhmän johtamisesta, terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen, terrorismin rahoittamisesta;

12) törkeästä vahingonteosta;

13) törkeästä petoksesta, törkeästä kiskonnasta;

14) törkeästä rahanväärennyksestä;

15) törkeästä ympäristön turmelemisesta; tai

16) törkeästä huumausainerikoksesta.

vun 1, 2 tai 3 §:n mukaisesta törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta;

7) törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä, törkeästä vapaudenriistosta, ihmiskaupasta, törkeästä ihmiskaupasta, panttivangin ottamisesta, panttivangin ottamisen valmistelusta;

8) törkeästä ryöstöstä, törkeän ryöstön valmistelusta, törkeästä kiristyksestä;

9) törkeästä kätkemisrikoksesta, ammattimaisesta kätkemisrikoksesta, törkeästä rahanpesusta;

10) tuhotyöstä, liikennetuhotyöstä, törkeästä tuhotyöstä, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähderikoksesta, kaappauksesta;

11) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettua terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, terroristiryhmän johtamisesta, terroristiryhmän toiminnan edistämisestä, koulutuksen antamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, *kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta*, värväyksestä terrorismirikoksen tekemiseen, terrorismin rahoittamisesta, *terroristiryhmän rahoittamisesta, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta*;

12) törkeästä vahingonteosta;

13) törkeästä petoksesta, törkeästä kiskonnasta;

14) törkeästä rahanväärennyksestä;

15) törkeästä ympäristön turmelemisesta; tai

16) törkeästä huumausainerikoksesta.

6 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa televalvontaa rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

6 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa televalvontaa rikoksesta epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos epäiltyä on syytä epäillä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
 - 2) teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdystä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;
 - 3) teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdystä, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuneesta luvattomasta käytöstä, vahingonteosta, viestintäsalaisuuden loukkauksesta tai tietomurrosta;
 - 4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä, lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin tai parituksesta;
 - 5) huumausainerikoksesta;
 - 6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta;
- 7) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
 - 8) törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä;
 - 9) panttivanjin ottamisen valmistelusta; taikka
 - 10) törkeän ryöstön valmistelusta.

14 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa, jos on syytä olettaa, että toimenpiteellä saadaan selvitystä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
 - 2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tai parituksesta;
 - 3) huumausainerikoksesta;
 - 4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta;
- 5) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
 - 6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvästä varkaudesta tai kätkemisrikoksesta;
 - 7) panttivanjin ottamisen valmistelusta; taikka

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdystä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;
- 3) teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdystä, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuneesta luvattomasta käytöstä, vahingonteosta, viestintäsalaisuuden loukkauksesta tai tietomurrosta;
- 4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä, lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin tai parituksesta;
- 5) huumausainerikoksesta;
- 6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta, *kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai terroristiryhmän rahoittamisesta*;
- 7) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
- 8) törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä;
- 9) panttivanjin ottamisen valmistelusta; taikka
- 10) törkeän ryöstön valmistelusta.

14 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa, jos on syytä olettaa, että toimenpiteellä saadaan selvitystä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tai parituksesta;
- 3) huumausainerikoksesta;
- 4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta *taikka kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai terroristiryhmän rahoittamisesta, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta*;
- 5) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
- 6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvästä varkaudesta tai kätkemisrikoksesta;
- 7) panttivanjin ottamisen valmistelusta; taikka

8) törkeän ryöstön valmistelusta.

8) törkeän ryöstön valmistelusta.

16 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että kuuntelun kohteena olevaa henkilöä on syytä epäillä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) huumausainerikoksesta;
- 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta;

- 4) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
- 5) panttivangin ottamisen valmistelusta; tai
- 6) törkeän ryöstön valmistelusta.

16 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että kuuntelun kohteena olevaa henkilöä on syytä epäillä:

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) huumausainerikoksesta;
- 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta *taikka kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tai terroristiryhmän rahoittamisesta, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;*

- 4) törkeästä tulliselvitysrikoksesta;
- 5) panttivangin ottamisen valmistelusta; tai
- 6) törkeän ryöstön valmistelusta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____

3.

Laki**poliisilain 5 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 5 luvun 3 §, 5 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 15 §:n 2 momentti ja 17 §:n 4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 2 momentti ja 8 §:n 2 momentti laissa 1168/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 luku

Salaiset tiedonhankintakeinot

3 §

3 §

Salainen tiedonhankinta rikoksen paljastamiseksi

Salainen tiedonhankinta rikoksen paljastamiseksi

Tässä luvussa säädettyjä keinoja saadaan käyttää seuraavien rikosten paljastamisessa:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen;
- 2) sotaan yllyttäminen;
- 3) maanpetos, törkeä maanpetos;
- 4) vakoilu, törkeä vakoilu;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastaminen;
- 6) luvaton tiedustelutoiminta;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävä rikos;
- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu;
- 9) terroristiryhmän johtaminen;
- 10) terroristiryhmän toiminnan edistäminen;
- 11) koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten;
- 12) värväys terrorismirikoksen tekemiseen;
- 13) terrorismin rahoittaminen.

Tässä luvussa säädettyjä keinoja saadaan käyttää seuraavien rikosten paljastamisessa:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen;
- 2) sotaan yllyttäminen;
- 3) maanpetos, törkeä maanpetos;
- 4) vakoilu, törkeä vakoilu;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastaminen;
- 6) luvaton tiedustelutoiminta;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävä rikos;
- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu;
- 9) terroristiryhmän johtaminen;
- 10) terroristiryhmän toiminnan edistäminen;
- 11) koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten;
- 12) *kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;*
- 13) värväys terrorismirikoksen tekemiseen;
- 14) terrorismin rahoittaminen;
- 15) *terroristiryhmän rahoittaminen, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta.*

5 §

Telekuuntelu ja sen edellytykset

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa telekuuntelua henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepääte-laitteeseen, jos henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaaran-tamiseen;
- 2) sotaan yllyttämiseen;
- 3) maanpetokseen, törkeään maanpetokseen;
- 4) vakoiluun, törkeään vakoiluun;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastamiseen;
- 6) luvattomaan tiedustelutoimintaan;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettuun terroristisessa tarkoituksessa tehtävään rikokseen;
- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun;
- 9) terroristiryhmän johtamiseen;
- 10) terroristiryhmän toiminnan edistämiseen;
- 11) koulutuksen antamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten;
- 12) värväykseen terrorismirikoksen tekemiseen; tai
- 13) terrorismin rahoittamiseen.

5 §

Telekuuntelu ja sen edellytykset

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa telekuuntelua henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepääte-laitteeseen, jos henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) Suomen itsemääräämisoikeuden vaaran-tamiseen;
- 2) sotaan yllyttämiseen;
- 3) maanpetokseen, törkeään maanpetokseen;
- 4) vakoiluun, törkeään vakoiluun;
- 5) turvallisuussalaisuuden paljastamiseen;
- 6) luvattomaan tiedustelutoimintaan;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 2—7 kohdassa tai mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettuun terroristisessa tarkoituksessa tehtävään rikokseen;
- 8) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun;
- 9) terroristiryhmän johtamiseen;
- 10) terroristiryhmän toiminnan edistämiseen;
- 11) koulutuksen antamiseen terrorismirikoksen tekemistä varten;
- 12) *kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;*
- 13) värväykseen terrorismirikoksen tekemiseen;
- 14) terrorismin rahoittamiseen; tai
- 15) *terroristiryhmän rahoittamiseen, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta.*

8 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa televalvontaa henkilön hal-

8 §

Televalvonta ja sen edellytykset

Poliisille voidaan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa televalvontaa henkilön

lussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;

3) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuvaan luvattomaan käyttöön, vahingontekoon, viestintäsalaisuuden loukkaukseen tai tietomurtoon;

4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön, lapsen houkuttelemiseen seksuaalisiin tarkoituksiin tai paritukseen;

5) huumausainerikokseen;

6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun; taikka

7) törkeään tulliselvitysrikokseen.

hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;

3) telesoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehtyyn, automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuvaan luvattomaan käyttöön, vahingontekoon, viestintäsalaisuuden loukkaukseen tai tietomurtoon;

4) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön, lapsen houkuttelemiseen seksuaalisiin tarkoituksiin tai paritukseen;

5) huumausainerikokseen;

6) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun, *kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten tai terroristiryhmän rahoittamiseen*; taikka

7) törkeään tulliselvitysrikokseen.

15 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa rikoksen estämiseksi, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön tai paritukseen;

3) huumausainerikokseen;

4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun;

5) törkeään tulliselvitysrikokseen; taikka

6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen,

15 §

Peitelty tiedonhankinta ja sen edellytykset

Poliisi saa käyttää peiteltyä tiedonhankintaa rikoksen estämiseksi, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;

2) seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön tai paritukseen;

3) huumausainerikokseen;

4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun *taikka kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten tai terroristiryhmän rahoittamiseen, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta*;

5) törkeään tulliselvitysrikokseen; taikka

6) suunnitelmalliseen, järjestäytyneeseen,

ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvään varkauteen tai kätkemisrikokseen.

ammattimaiseen, jatkuvaan tai toistuvaan rikolliseen toimintaan liittyvään varkauteen tai kätkemisrikokseen.

17 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) huumausainerikokseen;
- 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun; tai

- 4) törkeään tulliselvitysrikokseen.

17 §

Tekninen kuuntelu ja sen edellytykset

Teknisen kuuntelun edellytyksenä on lisäksi, että henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän:

- 1) rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta;
- 2) huumausainerikokseen;
- 3) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmisteluun *taikka kouluttautumiseen terrorismirikoksen tekemistä varten tai terroristiryhmän rahoittamiseen, jos teon vakavuus edellyttäisi vankeusrangaistusta;* taikka

- 4) törkeään tulliselvitysrikokseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____